

สถาบัน **THE BEST CENTER**

2145/7 ซ.รามคำแหง 43/1 ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทร. 0-2318-6868, 0-2314-1492 โทรสาร 0-2718-6274

www.thebestcenter.com facebook.com/bestcentergroup

คุณภาพทางวิชาการต้องมาที่ 1

คู่มือเตรียมสอบ

นักวิชาการคอมพิวเตอร์

ปฏิบัติการ

สำนักงานศาลปกครอง

ตะลุยข้อสอบมากกว่า 1,000 ข้อ

ประกอบด้วย ข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัย (คะแนนเต็ม 200 คะแนน)

4.1 ความรู้ทั่วไป (100 คะแนน) มีเนื้อหาวิชา เช่น ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง แผนแม่บทศาลปกครอง วัฒนธรรมศาลปกครอง การเขียนหนังสือราชการ

4.2 ความรู้เฉพาะด้าน (100 คะแนน) มีเนื้อหาวิชา อาทิ ความรู้เกี่ยวกับระบบเครือข่ายและการสื่อสารคอมพิวเตอร์ (Network and Communication) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยและความเสี่ยงด้านคอมพิวเตอร์ ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมระบบงานในลักษณะ Web Application, Mobile Application ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ ออกแบบ และบริหารจัดการฐานข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System) ความรู้ด้านนวัตกรรมสมัยใหม่ เช่น AI, IoT, Big Data เป็นต้น

สนใจสั่งซื้อ หรือสอบถามเพิ่มเติม โทร. 081-496-9907

LINE: @thebestcenter

299.-

ตะลุยข้อสอบ
นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ
สำนักงานศาลปกครอง

ราคา 299.-

คำนำ

ชุดตะลุยข้อสอบสำหรับการสอบตำแหน่งนักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ สำนักงานศาลปกครอง โดยทางสถาบัน THE BEST CENTER และฝ่ายวิชาการสถาบัน ได้เรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ผู้สมัครสอบใช้สำหรับเตรียมตัวสอบในการสอบแข่งขันฯ ในครั้งนี้

ทางสถาบัน THE BEST CENTER ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา เป็นการทั้งเจาะข้อสอบทุกเรื่องที่กำหนดในการสอบพร้อมคำอธิบายอย่างละเอียดโดยได้รวบรวมขึ้นจากประสบการณ์ตรงของคณะทีมของสถาบัน THE BEST CENTER ที่มีประสบการณ์ มาจัดทำเป็นหนังสือชุดนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้ที่สอบได้เตรียมตัวอ่านล่วงหน้า มีความพร้อมในการทำข้อสอบ

ท้ายนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทางสถาบัน THE BEST CENTER ที่ได้ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดทำต้นฉบับนี้ ทำให้หนังสือเล่มนี้สามารถสำเร็จขึ้นมาเป็นเล่มได้ พร้อมกันนี้คณะผู้จัดทำขออ้อมรับข้อบกพร่องใด ๆ อันเกิดขึ้นและยินดีรับฟังความคิดเห็นจากทุก ๆ ท่าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ขอให้โชคดีในการสอบทุกท่าน
ฝ่ายวิชาการสถาบัน
สถาบัน The Best Center
www.thebestcenter.com

สารบัญ

★ ๔. หลักสูตรและวิธีการสอบการวัดความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง (ภาค ข.)
ทดสอบเพื่อวัดความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง โดยวิธีการสอบข้อเขียนแบบปรนัยและ
อัตนัย (คะแนนเต็ม ๒๐๐ คะแนน) ดังนี้

๔.๑ ความรู้ทั่วไป (๑๐๐ คะแนน) มีเนื้อหาวิชา เช่น

◆ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง	1
◆ แผนแม่บทศาลปกครอง	52
◆ วัฒนธรรมศาลปกครอง	68
◆ การเขียนหนังสือราชการ	99

๔.๒ ความรู้เฉพาะด้าน (๑๐๐ คะแนน) มีเนื้อหาวิชา อาทิ

• ความรู้เกี่ยวกับระบบเครือข่ายและการสื่อสารคอมพิวเตอร์ (Network and Communication)	126
• ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยและความเสี่ยงด้านคอมพิวเตอร์	155
• ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมระบบงานในลักษณะ Web Application, Mobile Application	191
• ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ ออกแบบ และบริหารจัดการฐานข้อมูล	220
• ความรู้เกี่ยวกับระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System)	277
• ความรู้ด้านนวัตกรรมสมัยใหม่ เช่น AI, IoT, Big Data เป็นต้น	282

.....

📖 หลักสูตรและวิธีการสอบการวัดความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง (ภาค ข.)
ทดสอบเพื่อวัดความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง โดยวิธีการสอบข้อเขียนแบบปรนัย
และอัตนัย (คะแนนเต็ม ๒๐๐ คะแนน) ดังนี้

★ **๔.๑ ความรู้ทั่วไป (๑๐๐ คะแนน) มีเนื้อหาวิชา เช่น**

◆ **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง**

ข้อที่ 1: แนวคิดเรื่อง "Council of State" หรือ "สภาที่ปรึกษาแห่งรัฐ" มีต้นกำเนิดดั้งเดิมมาจากประเทศใด?

- ก. อังกฤษ
- ข. ฝรั่งเศส
- ค. อเมริกา
- ง. เยอรมนี

เฉลย: ข. ฝรั่งเศส

คำอธิบาย: ตามเอกสารหน้าที่ 1 และ 2 ระบุว่า Council of State หรือ Conseil d'État มีวิวัฒนาการมาจาก "สภาที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์" (Curia regis) ของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งต่อมาในสมัยของนโปเลียน โบนาปาร์ต ได้มีการวางรากฐานใหม่ในปี ค.ศ. 1799 ให้เป็นองค์กรที่มีบทบาททั้งในการร่างกฎหมายและพิจารณาคดีปกครอง เป็นต้นแบบให้กับประเทศในกลุ่ม Civil Law

ข้อที่ 2: ใครคือผู้มีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปและวางรากฐาน "Council of State" ในฝรั่งเศสจนเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในปี ค.ศ. 1799?

- ก. พระเจ้าหลุยส์ที่ 14
- ข. มองเตสกิเยอ
- ค. นโปเลียน โบนาปาร์ต
- ง. วอลแตร์

เฉลย: ค. นโปเลียน โบนาปาร์ต

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 1 ระบุว่า หลังจากสถาบันที่ปรึกษาเดิมถูกยกเลิกไปในช่วงปฏิวัติฝรั่งเศส นโปเลียน โบนาปาร์ต ได้ทำการยึดอำนาจและจัดตั้งสถาบันนี้ขึ้นมาใหม่ในชื่อ "The Council of State" เพื่อทำหน้าที่แก้ปัญหาด้านการปกครองและพิจารณาคดี

ข้อที่ 3: การจัดตั้ง Council of State ในประเทศไทยเกิดขึ้นครั้งแรกในรัชสมัยใด?

- ก. รัชกาลที่ 3
- ข. รัชกาลที่ 4
- ค. รัชกาลที่ 5
- ง. รัชกาลที่ 6

เฉลย: ค. รัชกาลที่ 5

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 3 ระบุชัดเจนว่า การจัดตั้ง Council of State หรือ "เคาน์ซิลออฟสเตต" ในประเทศไทยเกิดขึ้นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เพื่อปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยทัดเทียมนานาอารยประเทศ

ข้อที่ 4: วัตถุประสงค์หลักที่รัชกาลที่ 5 ทรงจัดตั้ง "เคาน์ซิลออฟสเตต" คืออะไร?

- ก. เพื่อขยายอำนาจการทำสงคราม
- ข. เพื่อเตรียมการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตยทันที
- ค. เพื่อดำเนินการคุกคามจากมหาอำนาจตะวันตกและสร้างความเจริญให้ทัดเทียมสากล
- ง. เพื่อยกเลิกระบบไพร่และทาสเพียงอย่างเดียว

เฉลย: ค. เพื่อดำเนินการคุกคามจากมหาอำนาจตะวันตกและสร้างความเจริญให้ทัดเทียมสากล

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 3 อธิบายว่าในช่วงนั้นจักรวรรดินิยมตะวันตกกำลังแผ่อิทธิพล การปรับปรุงระบบกฎหมายและการปกครองให้เป็นสากลจะช่วยลดข้ออ้างของต่างชาติที่มองว่าไทยล้าหลัง และเพื่อคงไว้ซึ่งเอกราชของชาติ

ข้อที่ 5: "สภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน" จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเมื่อวันที่เท่าใด?

- ก. 14 มิถุนายน พ.ศ. 2417
- ข. 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2417
- ค. 1 ตุลาคม พ.ศ. 2411
- ง. 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2416

เฉลย: ก. 14 มิถุนายน พ.ศ. 2417

คำอธิบาย: ในเอกสารหน้า 8 ระบุว่าได้มีการตรา "พระราชบัญญัติเคาน์ซิลออฟสเตตคือที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน" ขึ้นเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2417 (ส่วนวันที่ 8 พฤษภาคม เป็นวันประกาศคำสั่งจัดตั้งเบื้องต้นตามหน้า 6)

ข้อที่ 6: ข้อใดคืออำนาจหน้าที่สำคัญ 2 ประการของ "เคาน์ซิลออฟสเตต" ตามที่ระบุในเอกสาร?

- ก. เก็บภาษีและเกณฑ์ทหาร
- ข. เป็นที่ปรึกษาในการบริหารราชการแผ่นดิน และร่างกฎหมาย/พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ของราษฎร
- ค. ตัดสินคดีอาญาและคดีแพ่งทั่วไป
- ง. ดูแลงานด้านการทูตและศุลกากร

เฉลย: ข. เป็นที่ปรึกษาในการบริหารราชการแผ่นดิน และร่างกฎหมาย/พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ของราษฎร

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 8 ระบุอำนาจหน้าที่ไว้ 2 ประการ คือ 1. เป็นที่ปรึกษาของพระองค์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และ 2. ในการร่างกฎหมายกับพิจารณาเรื่องที่ราษฎรได้รับความเดือดร้อน

ข้อที่ 7: ใครคือบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการ "วางรากฐานและเตรียมการ" เบื้องต้นในเรื่องระบบกฎหมาย ก่อนเข้าสู่สมัยรัชกาลที่ 5?

- ก. สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์
- ข. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4)
- ค. เจ้าพระยาภาสกรวงศ์
- ง. กรมหลวงวงศาธิราชสนิท

เฉลย: ข. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4)

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 3 และ 4 ระบุว่า รัชกาลที่ 4 ทรงริเริ่มแก้ไขกฎหมายตราสามดวงให้ทันสมัยขึ้นทีละน้อย และทรงปูพื้นฐานความคิดทางการเมืองให้แก่รัชกาลที่ 5 ตั้งแต่ทรงพระเยาว์

ข้อที่ 8: กลุ่มการเมืองใดในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่สนับสนุนการปฏิรูปประเทศตามแบบตะวันตกอย่างรวดเร็ว?

- ก. กลุ่มสยามเก่า (Old Siam)
- ข. กลุ่มอนุรักษนิยม (Conservative Siam)
- ค. กลุ่มสยามหนุ่ม (Young Siam)
- ง. กลุ่มขุนนางผู้ใหญ่

เฉลย: ค. กลุ่มสยามหนุ่ม (Young Siam)

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 5 ระบุว่า "กลุ่มสยามหนุ่ม" ประกอบด้วยเชื้อพระวงศ์และข้าราชการหนุ่มที่ต้องการปฏิรูปประเทศตามแบบตะวันตกอย่างรวดเร็ว โดยมีรัชกาลที่ 5 ทรงเป็นผู้นำกลุ่ม

ข้อที่ 9: "กลุ่มสยามเก่า" (Old Siam) มีใครเป็นผู้นำสำคัญและมีทัศนคติอย่างไร?

- ก. รัชกาลที่ 5 - ต้องการเปลี่ยนประเทศทันที
- ข. กรมหมื่นบวรวิไชยชาญ - ไม่นิยมความคิดแบบตะวันตกและไม่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง
- ค. สมเด็จพระเจ้าบรมมหาศรีสุริยวงศ์ - สนับสนุนบางส่วนแต่ต้องการรักษาอำนาจเดิม
- ง. เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ - สนับสนุนการร่างกฎหมายใหม่

เฉลย: ข. กรมหมื่นบวรวิไชยชาญ - ไม่นิยมความคิดแบบตะวันตกและไม่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 5 ระบุว่ากลุ่มสยามเก่ามีกรมหมื่นบวรวิไชยชาญเป็นผู้นำ ประกอบด้วยขุนนางที่ไม่นิยมความคิดแบบตะวันตกเพราะเกรงจะกระทบผลประโยชน์เดิม

ข้อที่ 10: สภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน (เคาน์ซิลออฟสเตต) ชุดแรกมีจำนวนกี่ท่าน?

- ก. 10 ท่าน
- ข. 12 ท่าน
- ค. 20 ท่าน
- ง. 40 ท่าน

เฉลย: ข. 12 ท่าน

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 7 ระบุรายนามขุนนางระดับสูงที่ได้รับแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาราชการแผ่นดินชุดแรก รวมทั้งสิ้น 12 ท่าน เช่น พระยาราชสุภาวดี, พระยาศรีพิพัฒน์, พระยาราชวรานุกุล เป็นต้น

ข้อที่ 11: ใครคือบุตรของสมเด็จพระเจ้าบรมมหาประยูรวงศ์ที่ไปศึกษา ณ ประเทศอังกฤษตั้งแต่อายุ 15 ปี และกลับมามีบทบาทในการจัดตั้งเคาน์ซิลออฟสเตต?

- ก. เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค)
- ข. เจ้าพระยาสุรวงศ์ไวยวัฒน์ (วร บุนนาค)
- ค. พระยามหาอำมาตย์ (ชื่น กัลยาณมิตร)
- ง. พระยาพิพิธโกศัย (ทองคำ สุวรรณทัต)

เฉลย: ก. เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค)

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 4 ให้ข้อมูลว่า เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) ได้ไปศึกษาที่อังกฤษและมีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างดี จึงเป็นกำลังสำคัญในการนำข้อมูลข่าวสารจากต่างประเทศมาช่วยปฏิรูป

ข้อที่ 12: สถานที่ใดใช้เป็นที่พักของ "เคาน์ซิลออฟสเตต" ในสมัยรัชกาลที่ 5?

- ก. พระที่นั่งอนันตสมาคม
- ข. พระที่นั่งสมมติเทวราชอุปบัติ
- ค. วังหน้า
- ง. วัดพระแก้ว

เฉลย: ข. พระที่นั่งสมมติเทวราชอุปบัติ

คำอธิบาย: ภาพประกอบในหน้า 5 และ 6 ระบุว่า พระที่นั่งสมมติเทวราชอุปบัติ (องค์เดิม) คือสถานที่ประชุมของเคาน์ซิลออฟสเตต

ข้อที่ 13: เหตุการณ์สำคัญใดในปี พ.ศ. 2417 ที่ทำให้การปฏิรูปในรูปแบบที่ปรึกษาราชการแผ่นดินต้องหยุดชะงักลง?

- ก. สงครามโลกครั้งที่ 1
- ข. วิกฤตการณ์ ร.ศ. 112
- ค. วิกฤตการณ์วังหน้า
- ง. การสวรรคตของรัชกาลที่ 5

เฉลย: ค. วิกฤตการณ์วังหน้า

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 8 และ 9 ระบุว่าเกิด "วิกฤตการณ์วังหน้า" ขึ้นในปี 2417 ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันกับขุนนางรุ่นเก่าและการปฏิรูปต้องหยุดชะงักลงหลังดำเนินการได้เพียง 8 เดือน

ข้อที่ 14: ในช่วงแรกของการจัดตั้งสภา รัชกาลที่ 5 ทรงลดทอนพระราชจริยวัตรบางอย่างเพื่ออะไร?

- ก. เพื่อประหยัดงบประมาณแผ่นดิน
- ข. เพื่อให้สมาชิกสภาฯ กล้าแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และเสมอภาคกัน
- ค. เพื่อเลียนแบบกษัตริย์อังกฤษโดยตรง
- ง. เพื่อแสดงว่าพระองค์ไม่มีอำนาจแล้ว

เฉลย: ข. เพื่อให้สมาชิกสภาฯ กล้าแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และเสมอภาคกัน

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 8 ระบุว่าทรงพยายามลดทอนจริยวัตรเรื่องการเข้าเฝ้าฯ เพื่อให้การประชุมเป็นไปตามลักษณะสากล เปิดโอกาสให้ขุนนางร่วมแสดงความเห็นและตัดสินใจได้อย่างเสรี

ข้อที่ 15: "คณะกรรมการกฤษฎีกา" ถูกจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ไต ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง?

- ก. พ.ศ. 2417
- ข. พ.ศ. 2475
- ค. พ.ศ. 2476
- ง. พ.ศ. 2542

เฉลย: ค. พ.ศ. 2476

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 9 ระบุว่า ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2476 ขึ้นมา

ข้อที่ 16: บุคคลท่านใดที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิด "คณะกรรมการกฤษฎีกา" เพื่อทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย "คดีปกครอง"?

- ก. นายควง อภัยวงศ์
- ข. นายปรีดี พนมยงค์
- ค. จอมพล ป. พิบูลสงคราม
- ง. พระยาพหลพลพยุหเสนา

เฉลย: ข. นายปรีดี พนมยงค์

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 9 ระบุว่า นายปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม) เป็นผู้ประสงค์จะให้จัดตั้งองค์กรพิจารณาวินิจฉัยคดีปกครองตามแบบ Conseil d'État ของฝรั่งเศส

ข้อที่ 17: เหตุใดในช่วง พ.ศ. 2476 จึงยังไม่ใช่ชื่อว่า "ศาลปกครอง" แต่ใช้ชื่อว่า "คณะกรรมการกฤษฎีกา" แทน?

- ก. เพราะต้องการชื่อที่ฟังดูเป็นไทยมากกว่า
- ข. เพราะติดปัญหาเรื่องสนธิสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการถอนคดีจากอำนาจศาลไทย
- ค. เพราะยังไม่มีผู้พิพากษาที่มีความรู้
- ง. เพราะรัฐบาลในขณะนั้นไม่ต้องการให้ประชาชนฟ้องรัฐ

เฉลย: ข. เพราะติดปัญหาเรื่องสนธิสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการถอนคดีจากอำนาจศาลไทย

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 9 อธิบายว่า สัญญาทางพระราชไมตรีในขณะนั้นยังมีข้อจำกัดอยู่ หากตั้ง "ศาล" ใหม่ อาจทำให้ต่างชาติอ้างเหตุแทรกแซงการบริหารได้ จึงใช้ชื่อ "คณะกรรมการกฤษฎีกา" ไปก่อน

ข้อที่ 18: ระบบกฎหมายแบบใดที่ไม่มีสถาบัน "ศาลปกครอง" แยกออกมาเป็นการเฉพาะในช่วงแรกตามที่เอกสารกล่าวอ้าง?

- ก. ระบบ Civil Law
- ข. ระบบประมวลกฎหมาย
- ค. ระบบ Anglo-American หรือ Common Law
- ง. ระบบกฎหมายแบบฝรั่งเศส

เฉลย: ค. ระบบ Anglo-American หรือ Common Law

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 2 ระบุว่าในระบบกฎหมาย Common Law จะไม่มีสถาบันศาลปกครองเหมือนในระบบ Civil Law (ฝรั่งเศส)

ข้อที่ 19: ตามเอกสาร "แคนซิโลอฟสเตต" ถือเป็นจุดเริ่มต้นของศาลปกครองไทย ซึ่งจัดตั้งสำเร็จเป็นรูปธรรม (ศาลปกครอง) อีกครั้งในปีต่อมา?

- ก. 50 ปี
- ข. 100 ปี
- ค. 125 ปี
- ง. 200 ปี

เฉลย: ค. 125 ปี

คำอธิบาย: ในหน้า 2 ระบุว่าแคนซิโลอฟสเตตเป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งต่อมาจัดตั้งสำเร็จเป็นศาลปกครองในอีก 125 ปีต่อมา ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ (รัชกาลที่ 9)

ข้อที่ 20: วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (กุศโลบาย) ของรัชกาลที่ 5 ในการใช้ระบบที่ปรึกษาคืออะไรตามหน้าสุดท้าย?

- ก. เพื่อรวมอำนาจจากขุนนางกลุ่มใหญ่กลับสู่พระองค์และวางรากฐาน "รัฐชาติ"
- ข. เพื่อสละราชสมบัติ
- ค. เพื่อให้ขุนนางปกครองกันเองโดยพระองค์ไม่ต้องยุ่งเกี่ยว
- ง. เพื่อสร้างกองทัพที่แข็งแกร่งที่สุดในอาเซียน

เฉลย: ก. เพื่อรวมอำนาจจากขุนนางกลุ่มใหญ่กลับสู่พระองค์และวางรากฐาน "รัฐชาติ"

คำอธิบาย: เอกสารหน้า 9 สรุปว่า การจัดตั้งสภาฯ เป็นกุศโลบายที่ทรงใช้ดึงอำนาจจากขุนนางหลักๆ กลับมาสู่พระองค์ เพื่อลดอำนาจขุนนางบางกลุ่มและวางรากฐานการสร้าง "รัฐชาติ" (Nation State) ให้มั่นคง

ข้อที่ 21: จงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง "คาน์ซิลออฟสเตต" (Council of State) ในรัชสมัย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ "คณะกรรมการกฤษฎีกา" ในปี พ.ศ. 2476 ว่ามีความเชื่อมโยงกันอย่างไรในเชิงประวัติศาสตร์กฎหมาย และเหตุใดจึงถือว่าองค์กรเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญของการจัดตั้ง "ศาลปกครอง" ในปัจจุบัน?

เฉลยคำตอบ (แนวการเขียนแบบสละสลวยและครอบคลุม)

1. ความเชื่อมโยงเชิงประวัติศาสตร์และต้นแบบ (The Origin):

ทั้ง "คาน์ซิลออฟสเตต" (พ.ศ. 2417) และ "คณะกรรมการกฤษฎีกา" (พ.ศ. 2476) ต่างมีรากฐานความคิดมาจากองค์กร Conseil d'État ของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นองค์กรในระบบ Civil Law ที่ทำหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ เป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมายแก่ฝ่ายบริหาร และทำหน้าที่เป็นศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีปกครอง

2. พัฒนาการจาก "คาน์ซิลออฟสเตต" สู่ "คณะกรรมการกฤษฎีกา":

- สมัยรัชกาลที่ 5: ทรงจัดตั้ง "คาน์ซิลออฟสเตต" หรือสภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดินขึ้น เพื่อปฏิรูประบบบริหารราชการให้ทันสมัยและเป็นสากลเพื่อดำเนินงานอิทธิพลตะวันตก โดยมีอำนาจในการร่างกฎหมายและพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ของราษฎร แม้จะหยุดชะงักไปจากวิกฤตการณ์วังหน้า แต่ถือเป็น "เมล็ดพันธุ์แรก" ของการใช้อำนาจตรวจสอบการกระทำของรัฐในไทย
- หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475: นายปรีดี พนมยงค์ ได้ผลักดันให้เกิด "คณะกรรมการกฤษฎีกา" พ.ศ. 2476 โดยมีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่เลียนแบบ Council of State ของฝรั่งเศสอย่างชัดเจน เพื่อให้ทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย "คดีปกครอง" ระหว่างรัฐกับเอกชน

3. เหตุผลที่ต้องใช้ชื่อ "คณะกรรมการกฤษฎีกา" แทน "ศาลปกครอง" ในอดีต:

ในสมัยนั้นประเทศไทยยังไม่สามารถใช้คำว่า "ศาลปกครอง" ได้โดยตรง เนื่องจากติดปัญหาเรื่อง "สนธิสัญญาทางพระราชไมตรี" กับต่างชาติ หากมีการตั้งศาลใหม่ขึ้นมา อาจเป็นช่องทางให้ประเทศมหาอำนาจเข้ามาแทรกแซงการบริหารราชการแผ่นดินได้ จึงต้องเลี่ยงไปใช้ชื่อองค์กรในรูปแบบคณะกรรมการแทน

4. บทสรุปสู่ศาลปกครองในปัจจุบัน (ยกตัวอย่างประกอบ):

องค์กรเหล่านี้คือรากฐานที่ทำให้เกิดการเรียนการสอนกฎหมายปกครองในประเทศไทยจนเป็นวิชาบังคับ และนำไปสู่การจัดตั้ง "ศาลปกครอง" ที่สมบูรณ์แบบในอีก 125 ปีต่อมา (พ.ศ. 2542)

- ตัวอย่างความครอบคลุม: หากไม่มีการวางรากฐาน "คาน์ซิลออฟสเตต" ที่เน้นความเสมอภาคของสมาชิกสภาในการแสดงความเห็น หรือการที่ "คณะกรรมการกฤษฎีกา" ทำหน้าที่วินิจฉัยข้อพิพาทปกครองมาก่อน ประชาชนไทยอาจไม่มีบรรทัดฐานในการฟ้องร้องหน่วยงานรัฐเมื่อได้รับความเดือดร้อนจากการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เป็นธรรม ดังเช่นการฟ้องคดีปกครองในปัจจุบัน

1. รายชื่อ "12 ที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน" (Council of State) ชุดแรก

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแต่งตั้งขุนนางผู้ใหญ่ 12 ท่าน เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2417 เพื่อทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาและร่างกฎหมาย โดยมีรายชื่อดังนี้:

1. พระยาราชสุภาวดี (ต่อมาคือ เจ้าพระยาสุรวงษ์ไวยวัฒน์ - วร บุนนาค)
2. พระยาศรีพิพัฒน์ (แพ บุนนาค)
3. พระยาราชวรานุกูล (บุญรอด กัลยาณมิตร)
4. พระยากระสาปนกโกศล (โหมด อมาตยกุล)
5. พระยาพิพิธโกไชย (ทองคำ สุวรรณทัต)
6. พระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) - มีบทบาทสำคัญเป็นเลขานุการสภา และเป็นผู้มีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างดี
7. พระยาภาชีสมบัติบริบูรณ์ (ยิ้ม พิศลยบุตร)
8. พระยาสมันตรัฐบุรินทร์ (ตั๋ย บินอับดุลลาห์)
9. พระยาโชฎีกราชเศรษฐี (เถียน โชติกพุกกณะ)
10. พระยาเทพประชน (พุ่ม ศรีไชยยันต์)
11. พระยามหาอำมาตย์ (ชื่น กัลยาณมิตร)
12. พระยาไชยสุรินทร์ (หม่อมราชวงศ์เทวหนึ่ง ศิริวงศ์ - ต่อมาคือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ)

บทบาทหน้าที่ร่วมกัน:

- ด้านนิติบัญญัติ: พิจารณาร่างกฎหมายใหม่ๆ เพื่อให้ทันสมัย (เช่น กฎหมายพิกัดเกษียณอายุลูกทาส)
- ด้านการบริหาร: ถวายคำปรึกษาในราชการที่พระมหากษัตริย์ทรงส่งมาให้พิจารณา
- ด้านตุลาการ: พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ของราษฎรที่ถวายฎีกาขึ้นมา

2. Mind Map สรุปเส้นเวลา (Timeline) วิวัฒนาการศาลปกครอง

[จุดเริ่มต้น: ต้นแบบจากต่างประเทศ]

- ค.ศ. 1799 (พ.ศ. 2342): นโปเลียน โบนาปาร์ต ปฏิรูป Conseil d'État (Council of State) ในฝรั่งเศส เป็นองค์กรที่ปรึกษาและพิจารณาคดีปกครอง

[ยุคเริ่มและปฏิรูป: รัชกาลที่ 4 และ 5]

- สมัยรัชกาลที่ 4: ทรงเริ่มปรับปรุงกฎหมายตราสามดวง และเตรียมความพร้อมให้พระราชโอรส (รัชกาลที่ 5) เรียนรู้วิทยาการตะวันตก
- 14 มิ.ย. 2417: รัชกาลที่ 5 ทรงตรา พ.ร.บ. เคา์ซิลออฟสเตต (สภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน) เพื่อปฏิรูประบบบริหารและร่างกฎหมาย
- ปลายปี 2417: เกิดวิกฤตการณ์วังหน้า ทำให้การดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ ต้องหยุดชะงักลงหลังดำเนินการได้เพียง 8 เดือน

[ยุคเปลี่ยนผ่าน: หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง]

- พ.ศ. 2475: คณะราษฎรเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่ระบอบประชาธิปไตย
- พ.ศ. 2476: ตรา พ.ร.บ. ว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา โดย "นายปรีดี พนมยงค์" มุ่งหมายให้ทำหน้าที่พิจารณาคดีปกครองตามแบบฝรั่งเศส (แต่ต้องเลี่ยงใช้ชื่อ "ศาล" เพราะติดเรื่องสนธิสัญญากับต่างชาติ)

[ยุคปัจจุบัน: ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม]

- พ.ศ. 2540: รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 บัญญัติให้มีศาลปกครองเป็นครั้งแรก
- พ.ศ. 2542: มีการตรา พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
- ปัจจุบัน: ศาลปกครองทำหน้าที่เป็นองค์กรตุลาการที่อิสระ พิจารณาพิพากษาคดีพิพาทระหว่างหน่วยงานรัฐ/เจ้าหน้าที่รัฐ กับเอกชน อย่างสมบูรณ์ (เป็นเวลา 125 ปี หลังจากรัชกาลที่ 5 ทรงเริ่มวางรากฐานไว้)

สรุปภาพรวม:

วิวัฒนาการนี้แสดงให้เห็นว่า เคาน์ซิลออฟสเตต ไม่ใช่เพียงแค่ที่ปรึกษาทั่วไป แต่คือแนวคิดในการสร้าง "ระบบตรวจสอบอำนาจรัฐ" ที่ใช้เวลาบ่มเพาะและฝ่าฟันอุปสรรคทางเมืองและสนธิสัญญาระหว่างประเทศ จนกลายเป็นศาลปกครองในปัจจุบัน

ข้อ 22. พระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2476 แบ่งกรรมการกฤษฎีกาออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง

- 2 ประเภท คือ กรรมการกฤษฎีกา และ กรรมการร่างกฎหมาย
- 2 ประเภท คือ กรรมการกฤษฎีกาสამัญ และ กรรมการกฤษฎีกาวิสามัญ
- 3 ประเภท คือ ประธาน, กรรมการ และ เลขานุการ
- ไม่มีข้อใดถูก

เฉลย: ก. 2 ประเภท คือ กรรมการกฤษฎีกา และ กรรมการร่างกฎหมาย

- คำอธิบาย: ตามข้อมูลในภาพที่ 10 ระบุว่า พ.ร.บ. คณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2476 ได้แบ่งกรรมการออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ "กรรมการกฤษฎีกา" (ซึ่งมีหน้าที่ให้ความเห็นทางกฎหมาย และพิจารณาคดีปกครองตามที่จะมีกฎหมายกำหนด) และ "กรรมการร่างกฎหมาย" (มีหน้าที่จัดทำร่างกฎหมาย)

ข้อ 23. ใครดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยตำแหน่งตาม พ.ศ. 2476

- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
- ประธานศาลฎีกา
- นายกรัฐมนตรี
- เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

เฉลย: ค. นายกรัฐมนตรี

- คำอธิบาย: ภาพที่ 10 ระบุโครงสร้างคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าประกอบด้วย 1. นายกรัฐมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการโดยตำแหน่ง 2. กรรมการกฤษฎีกา และ 3. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ 24. เหตุใดการพิจารณาวินิจฉัยคดีปกครองจึงยังไม่เกิดขึ้นในช่วงแรกของ พ.ร.บ. คณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2476

- เพราะขาดแคลนงบประมาณในการจัดตั้งศาล
- เพราะต้องมีการตรากฎหมายกำหนดรายละเอียดว่า "อะไรคือคดีปกครอง" อีกขั้นหนึ่งก่อน
- เพราะประชาชนยังไม่เข้าใจระบบการฟ้องร้อง
- เพราะรัฐบาลในขณะนั้นสั่งระงับการทำงาน

เฉลย: ข. เพราะต้องมีการตรากฎหมายกำหนดรายละเอียดว่า "อะไรคือคดีปกครอง" อีกชั้นหนึ่งก่อน

- คำอธิบาย: จากภาพที่ 10 แม้จะมีการตั้งคณะกรรมการแล้ว แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถวินิจฉัยคดีได้ เนื่องจากมาตราใน พ.ร.บ. ระบุว่าจะมีอำนาจวินิจฉัยก็ต่อเมื่อมีการตรากฎหมายกำหนดว่าอะไรบ้างที่เป็นคดีปกครองเสียก่อน ซึ่งในตอนนั้นยังไม่มีการตรากฎหมายดังกล่าวออกมา

ข้อ 25. "คณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์" ถูกจัดตั้งขึ้นครั้งแรกตามพระราชบัญญัติฉบับใด

- ก. พ.ร.บ. คณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2476
- ข. พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครอง พ.ศ. 2542
- ค. พ.ร.บ. ว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2497
- ง. พ.ร.บ. เรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2492

เฉลย: ง. พ.ร.บ. เรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2492

- คำอธิบาย: ภาพที่ 10 ช่วงท้ายระบุว่า ในปี พ.ศ. 2492 รัฐบาลได้ตรา พ.ร.บ. เรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2492 จัดตั้ง "คณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์" ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยข้อพิพาททางปกครองแยกต่างหากจากคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ 26. ข้อจำกัดสำคัญของ "คณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์" ตาม พ.ศ. 2492 คืออะไร

- ก. ไม่มีอำนาจในการตัดสินคดี เป็นได้เพียงที่ปรึกษา
- ข. คำวินิจฉัยจะมีผลบังคับก็ต่อเมื่อนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลให้ความเห็นชอบก่อน
- ค. กรรมการไม่มีความรู้ทางกฎหมาย
- ง. ประชาชนต้องเสียค่าธรรมเนียมในการฟ้องร้องสูงมาก

เฉลย: ข. คำวินิจฉัยจะมีผลบังคับก็ต่อเมื่อนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลให้ความเห็นชอบก่อน

- คำอธิบาย: จากภาพที่ 13 ระบุว่าความแตกต่างระหว่างคณะกรรมการฯ กับศาลปกครองคือ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์จะมีผลทางกฎหมายก็ต่อเมื่อนายกรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเสียก่อน ต่างจากศาลปกครองที่คำวินิจฉัยถือเป็นเด็ดขาดและฝ่ายปกครองต้องปฏิบัติตาม

ข้อ 27. รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. ไใด ที่เริ่มมีการบัญญัติให้มีการจัดตั้ง "ศาลปกครอง" ขึ้นเป็นครั้งแรกภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

- ก. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517
- ข. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521
- ค. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2534
- ง. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

เฉลย: ก. รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517

- คำอธิบาย: ภาพที่ 11 ระบุว่าภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ได้บัญญัติให้มีการจัดตั้ง "ศาลปกครอง" ขึ้นเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ซึ่งถือเป็นเวลา 100 ปีพอดีนับจากสมัย ร.5 ที่ทรงจัดตั้ง "เคาน์ซิลออฟสเตต"

ข้อ 28. ในปี พ.ศ. 2522 มีการเปลี่ยนประเภทของกรรมการกฤษฎีกาเป็น 2 ประเภท คืออะไร

- ก. กรรมการคดี และ กรรมการวินิจฉัย
- ข. กรรมการร่างกฎหมาย และ กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์
- ค. กรรมการอิสระ และ กรรมการข้าราชการ
- ง. กรรมการบริหาร และ กรรมการตุลาการ

เฉลย: ข. กรรมการร่างกฎหมาย และ กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

- คำอธิบาย: จากภาพที่ 12 ระบุว่า พ.ร.บ. คณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2522 ได้ยกเลิกฉบับเก่าและแบ่งกรรมการเป็น 2 ประเภทคือ "กรรมการร่างกฎหมาย" และ "กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์" เพื่อวางรากฐานไปสู่ศาลปกครองในอนาคต

ข้อ 29. ระบบการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (ซึ่งเป็นรากฐานของศาลปกครอง) ใช้ระบบใด

- ก. ระบบกล่าวหา (Accusatorial System)
- ข. ระบบไต่สวนหาข้อเท็จจริง (Inquisitorial System)
- ค. ระบบประนีประนอมยอมความ
- ง. ระบบลูกขุน

เฉลย: ข. ระบบไต่สวนหาข้อเท็จจริง (Inquisitorial System)

- คำอธิบาย: ภาพที่ 12 ระบุอย่างชัดเจนว่า สำหรับระบบการร้องทุกข์ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของศาลปกครองนั้น ได้นำเอา "ระบบไต่สวนหาข้อเท็จจริง" มาใช้ โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

ข้อ 30. บุคคลใดที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้มีการบัญญัติเรื่องศาลปกครองไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ในฐานะประธานคณะกรรมการยกร่างฯ

- ก. นายชวน หลีกภัย
- ข. ดร.โกศล พลกุล
- ค. นายอานันท์ ปันยารชุน
- ง. ดร.บรรศักดิ์ อุวรรณโณ

เฉลย: ค. นายอานันท์ ปันยารชุน

- คำอธิบาย: จากภาพที่ 14 ระบุว่า คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญที่มี "นายอานันท์ ปันยารชุน" เป็นประธาน เห็นด้วยกับข้อเสนอของฝ่ายวิชาการให้บัญญัติการจัดตั้งระบบศาลปกครองเป็นเอกเทศจากศาลยุติธรรมในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

ข้อ 31. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่เท่าไร

- ก. 11 ตุลาคม 2542
- ข. 9 มีนาคม 2544
- ค. 14 มิถุนายน 2543
- ง. 10 กันยายน 2498

เฉลย: ก. 11 ตุลาคม 2542

- คำอธิบาย: ภาพที่ 14 บรรทัดสุดท้ายระบุว่า ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ได้ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาและมีการประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2542

ข้อ 32. เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2544 คืออะไร

- ก. วันที่กฎหมายศาลปกครองประกาศใช้
- ข. วันที่ตุลาการเข้าเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณ
- ค. วันที่เปิดทำการศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลางเป็นครั้งแรก
- ง. วันที่มีการก่อตั้งคณะกรรมการกฤษฎีกา

เฉลย: ค. วันที่เปิดทำการศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลางเป็นครั้งแรก

- คำอธิบาย: จากภาพที่ 16 ระบุว่า หลังจากตุลาการเข้าเฝ้าถวายสัตย์ฯ แล้ว ศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลางก็ได้เปิดทำการเป็นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2544

ข้อ 33. ในตราสัญลักษณ์ศาลปกครอง "พระคทาจอมทัพ" มีความหมายสื่อถึงอะไร

- ก. อำนาจในการสั่งการทหาร
- ข. ความเด็ดขาดในการพิพากษาคดี
- ค. การจัดตั้งศาลปกครองสำเร็จในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
- ง. ความเป็นธรรมที่ตั้งมั่นอยู่บนความถูกต้อง

เฉลย: ค. การจัดตั้งศาลปกครองสำเร็จในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9

- คำอธิบาย: ภาพที่ 17 อธิบายว่า "พระคทาจอมทัพ" เป็นพระคทาประจำพระองค์ของ ร.9 สื่อว่าศาลปกครองได้จัดตั้งขึ้นสำเร็จในรัชกาลของพระองค์ เพื่อให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนภายใต้พระปรมานุธิปไตย

ข้อ 34. "ดุลพาท" หรือ "คันชั่ง" ในตราสัญลักษณ์ศาลปกครอง หมายถึงอะไร

- ก. ความมั่งคั่งของเศรษฐกิจ
- ข. การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน
- ค. ความสมดุล เสมอภาค ความเป็นธรรม และไม่เอนเอียงแก่ฝ่ายใด
- ง. กฎหมายที่มีความหนักแน่น

เฉลย: ค. ความสมดุล เสมอภาค ความเป็นธรรม และไม่เอนเอียงแก่ฝ่ายใด

- คำอธิบาย: ภาพที่ 17 ระบุว่า ดุลพาท หรือ คันชั่ง เป็นเครื่องหมายวัดความเสมอกัน หมายถึงการสมดุล เสมอภาค ความเป็นธรรมและไม่เอนเอียงแก่ฝ่ายใด ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมเที่ยงตรง

ข้อ 35. "ข้อชัยพฤกษ์" ในตราสัญลักษณ์ศาลปกครอง สื่อความหมายถึงเรื่องใด

- ก. ความร่มเย็นเป็นสุขของปวงชน
- ข. ความมีชัยชนะในการคิดและการดำเนินภารกิจทั้งปวงของศาลปกครอง
- ค. ความเจริญรุ่งเรืองของระบอบราชการ
- ง. การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เฉลย: ข. ความมีชัยชนะในการคิดและการดำเนินภารกิจทั้งปวงของศาลปกครอง

- คำอธิบาย: ภาพที่ 17 ระบุว่า ข้อชัยพฤกษ์เป็นข้อไปไม้ใช้สวมหั่วเมื่อมีชัยชนะ หมายถึง ความมีชัยชนะในการคิดและการดำเนินภารกิจทั้งปวงของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง

ข้อ 36. วงรี (รูปไข่) ในตราสัญลักษณ์ศาลปกครอง มีความหมายว่าอย่างไร

- ก. ขอบเขตของกฎหมายที่ครอบคลุมทั่วประเทศ
- ข. วงรีที่หมุนไปตลอดเวลา สื่อถึงการพัฒนาการอย่างไม่หยุดนิ่ง และมีความก้าวหน้าอยู่เสมอ
- ค. เอกภาพขององค์กรตุลาการ
- ง. ความอ่อนน้อมถ่อมตนของเจ้าหน้าที่

เฉลย: ข. วงรีที่หมุนไปตลอดเวลา สื่อถึงการพัฒนาการอย่างไม่หยุดนิ่ง และมีความก้าวหน้าอยู่เสมอ

- คำอธิบาย: ตามภาพที่ 17 วงรี มาจากวงกลมที่รีเป็นรูปไข่ หมายถึง วงกลมที่มีการเคลื่อนไหว หมุนไปตลอดเวลา เป็นการพัฒนาการอย่างไม่หยุดนิ่ง มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ

ข้อ 37. จากพระราชดำรัสของรัชกาลที่ 9 หน้าที่ของตุลาการศาลปกครองมีความพิเศษอย่างไร

ก. มีหน้าที่คล้ายตุลาการศาลยุติธรรม แต่ต้องใช้ความยุติธรรมที่มีอยู่ในใจในการปฏิบัติงานร่วมกับความรู้ทางวิชาการ

- ข. มีหน้าที่เหนือกว่าฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ
- ค. สามารถตัดสินคดีตามความพอใจของประชาชนได้
- ง. ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ด้านนิติศาสตร์

เฉลย: ก. มีหน้าที่คล้ายตุลาการศาลยุติธรรม แต่ต้องใช้ความยุติธรรมที่มีอยู่ในใจในการปฏิบัติงานร่วมกับความรู้ทางวิชาการ

- คำอธิบาย: ในภาพที่ 15 พระราชดำรัสระบุว่า "...ตุลาการศาลปกครองมีหน้าที่สำคัญ และเป็นหน้าที่ที่คล้ายกับตุลาการศาลยุติธรรม แต่ว่าเป็นหน้าที่ที่พิเศษ... จะใช้ความยุติธรรมที่มีอยู่ในใจในการปฏิบัติงานข้อนี้เป็นข้อสำคัญมาก"

ข้อ 38. ตามพระราชดำรัส ตุลาการศาลปกครองควรมีความรู้ในด้านใดบ้างนอกเหนือจากนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์

- ก. ด้านเศรษฐศาสตร์และการเงิน
- ข. ด้านสังคม การปกครอง และความรู้กว้างขวางทั้งทางวิชาการและการปฏิบัติ
- ค. ด้านการทหารและการศึก
- ง. ด้านศิลปวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว

เฉลย: ข. ด้านสังคม การปกครอง และความรู้กว้างขวางทั้งทางวิชาการและการปฏิบัติ

- คำอธิบาย: ภาพที่ 15 ระบุว่า นอกเหนือจากนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ การปกครอง และสังคมแล้ว ต้องมีความรู้อื่นๆ เพื่อมาประกอบ และต้องมีความรู้กว้างขวางทั้งในความรู้วิชาการและความรู้ในการปฏิบัติ

ข้อ 39. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในสมัยก่อน เคยตั้งอยู่ที่อาคารหลังเดิมของกรมใด

- ก. กรมสถิติ
- ข. กรมร่างกฎหมาย
- ค. กรมราชทัณฑ์
- ง. กรมที่ดิน

เฉลย: ข. กรมร่างกฎหมาย

- คำอธิบาย: ภาพที่ 10 ระบุว่า สถานที่ทำการของคณะกรรมการกฤษฎีกานั้นอยู่ในอาคารหลังเดิมของ "กรมร่างกฎหมาย" โดยชั้นบนเคยเป็นบัลลังก์พิจารณาคดีของศาลทรัพย์สินฯ ซึ่งต่อมาใช้เป็นที่ทำศาลปกครอง

ข้อ 40. ใครเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำร่าง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ 2540 ในฐานะรองเลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกาขณะนั้น

- ก. นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์
- ข. นายมีชัย ฤชุพันธุ์
- ค. นายบรรหาร ศิลปอาชา
- ง. นายชวน หลีกภัย

เฉลย: ก. นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์

- คำอธิบาย: ภาพที่ 14 ระบุว่า นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกาในขณะนั้น ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบและทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการพิจารณา ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าว

ข้อ 41. การเปิดศาลปกครองในรัชสมัย ร.9 ถือเป็นการบรรลุวัตถุประสงค์ที่เริ่มไว้ตั้งแต่สมัย ร.5 เป็นเวลากี่ปี

- ก. 50 ปี
- ข. 75 ปี
- ค. 100 ปี
- ง. 127 ปี

เฉลย: ง. 127 ปี

- คำอธิบาย: ภาพที่ 16 บรรทัดสุดท้ายระบุว่า ความพยายามจัดตั้งองค์กรวินิจัยชี้ขาดข้อพิพาททางปกครองเริ่มขึ้นครั้งแรกในสมัย ร.5 และได้สำเร็จเป็นรูปธรรมอย่างงดงามในอีก "127 ปี" ต่อมา ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 9

ข้อ 42. จงวิเคราะห์วิวัฒนาการของการจัดตั้งศาลปกครองในประเทศไทย โดยอธิบายถึงความแตกต่างสำคัญระหว่าง "ระบบคณะกรรมการ" ในอดีตกับ "ระบบศาล" ในปัจจุบัน พร้อมระบุคุณลักษณะสำคัญของตุลาการศาลปกครองตามแนวทางพระราชดำรัสเพื่อการอำนวยความสะดวกที่มีประสิทธิภาพ

แนวคำตอบและคำอธิบายโดยสรุป

วิวัฒนาการของศาลปกครองไทยมีเส้นทางที่ยาวนานถึง 127 ปี โดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ครับ:

1. จากระบบคณะกรรมการสู่ระบบศาล (ความแตกต่างทางอำนาจ)

ในอดีต ประเทศไทยพยายามตรวจสอบอำนาจรัฐผ่าน "ระบบคณะกรรมการ" เช่น คณะกรรมการกฤษฎีกา และคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์ แต่มีข้อจำกัดที่สำคัญคือ:

- **อำนาจในการตัดสิน:** คำวินิจฉัยของคณะกรรมการในอดีต (เช่น กรรมการวินิจัยร้องทุกข์) จะมีผลบังคับใช้ก็ต่อเมื่อ นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหารให้ความเห็นชอบก่อน
- **ความเป็นอิสระ:** ระบบเดิมยังไม่เป็นเอกเทศจากฝ่ายบริหารอย่างแท้จริง ทำให้การตรวจสอบเจ้าหน้าที่รัฐอาจทำได้ไม่เต็มที่
- **ระบบปัจจุบัน:** รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้เปลี่ยนโฉมหน้าโดยจัดตั้ง "ศาลปกครอง" ให้เป็นระบบศาลเอกเทศ คำพิพากษาของศาลถือเป็นเด็ดขาดและฝ่ายปกครองต้องปฏิบัติตามโดยตรง ไม่ต้องผ่านความเห็นชอบจากฝ่ายการเมือง

2. คุณลักษณะของตุลาการตามแนวทางพระราชดำรัส

เพื่อให้การอำนวยความยุติธรรมทางปกครองสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ตุลาการศาลปกครองต้องมีความรู้ที่พิเศษมากกว่าความรู้ทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว:

- **ความรู้ที่รอบด้าน (Interdisciplinary):** นอกจากนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์แล้ว ต้องมีความรู้ทางสังคม การปกครอง และความเข้าใจในทางปฏิบัติที่กว้างขวาง เพื่อให้เท่าทันต่อเล่ห์เหลี่ยมหรือความซับซ้อนของคดีปกครอง
- **ความยุติธรรมในใจ (Justice from within):** สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการใช้ "ความยุติธรรมที่มีอยู่ในใจ" มาประกอบการพิจารณา เพื่อให้ผลของคำพิพากษานำไปสู่ความสงบสุขของประเทศอย่างแท้จริง

3. สัญลักษณ์และอุดมการณ์ (ตัวอย่างประกอบ)

อุดมการณ์ของศาลปกครองถูกถ่ายทอดผ่านตราสัญลักษณ์ เช่น:

- **คันชั่ง (ดุลพินิจ):** สื่อถึงความเสมอภาคและความเที่ยงตรงไม่เอนเอียง
- **พระมหากษัตริย์:** แสดงถึงการที่ศาลปกครองก่อตั้งสำเร็จในรัชสมัยรัชกาลที่ 9 เพื่อคุ้มครองสิทธิประชาชนภายใต้พระปรมาภิไธย

สรุป: การเปลี่ยนผ่านจากคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นศาลปกครองในปี พ.ศ. 2544 ไม่ใช่เพียงการเปลี่ยนชื่อองค์กร แต่เป็นการเปลี่ยน "หลักการ" จากการขอความเมตตาจากฝ่ายบริหาร เป็นการใช้สิทธิฟ้องร้องต่อองค์กรตุลาการที่มีความเป็นอิสระและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อถ่วงดุลอำนาจรัฐและปกป้องสิทธิของประชาชนครับ

จากเอกสารที่ปรากฏ แม้จะไม่มีรายละเอียด "คำพิพากษาคดีหมายเลขแดง" ที่เป็นตัวอย่างรูปคดีพิพาทรายบุคคลโดยเฉพาะ แต่ข้อมูลได้ระบุถึง **"ประเด็นข้อพิพาททางปกครอง"** และ **"ขอบเขตการฟ้องร้อง"** ที่น่าสนใจซึ่งเป็นมูลเหตุให้เกิดคดีปกครองในไทย โดยสามารถสรุปประเด็นตัวอย่างที่ประชาชนสามารถฟ้องร้องได้ดังนี้ครับ

1. ประเด็นการใช้อำนาจเกินขอบเขตหรือละเลยหน้าที่

ข้อมูลระบุถึงมูลเหตุที่เอกชนสามารถยื่นเรื่องร้องทุกข์ (ซึ่งเป็นต้นแบบของคดีปกครอง) ได้ในกรณีดังต่อไปนี้:

- **การกระทำนอกเหนืออำนาจหน้าที่:** เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานทางปกครองกระทำการที่ไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้
- **การละเลยต่อหน้าที่:** กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติแต่เจ้าหน้าที่กลับนิ่งเฉยไม่ดำเนินการ
- **การปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร:** แม้จะยอมทำตามหน้าที่ แต่หากใช้เวลานานเกินกว่าที่ควรจะเป็นจนก่อให้เกิดความเสียหาย

2. ประเด็นความไม่เป็นธรรมจากการใช้อำนาจฝ่ายปกครอง

- **การกระทำที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย:** การออกคำสั่งหรือระเบียบใดๆ ที่ขัดต่อขั้นตอนหรือหลักการที่กฎหมายวางไว้
- **กรณีที่ได้รับความสะดวกหรือเสียหาย:** เอกชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ มีสิทธิที่จะนำคดีขึ้นสู่กระบวนการพิจารณาเพื่อหาข้อยุติ

3. ประเด็นความแตกต่างระหว่าง "การร้องทุกข์" กับ "การฟ้องคดี"

ข้อมูลได้ชี้ให้เห็นประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับสถานะของคู่กรณีในอดีตและปัจจุบัน:

- **คดีในอดีต (ระบบคณะกรรมการ):** เมื่อกรรมการวินิจฉัยแล้ว ผลลัพธ์ยังไม่เป็นที่สิ้นสุด เพราะหากนายกรัฐมนตรีไม่เห็นชอบ ผลของคดีนั้นก็จะไม่ผูกพันฝ่ายปกครอง
- **คดีในปัจจุบัน (ระบบศาล):** เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นและศาลมีคำวินิจฉัย คำวินิจฉัยนั้นถือเป็นเด็ดขาด ฝ่ายปกครองมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่มีเงื่อนไขความเห็นชอบจากหัวหน้ารัฐบาล

บทสรุปและตัวอย่างเชิงเปรียบเทียบ

เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น หากนำประเด็นจากเอกสารมาจำลองเป็นตัวอย่างคดีที่มักเกิดขึ้นจริง:

ประเภทข้อพิพาท	ตัวอย่างสถานการณ์	อ้างอิงจากเอกสาร
การปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า	ประชาชนขออนุญาตปลูกสร้างอาคาร แต่เจ้าหน้าที่ตั้งเรื่องไว้นานหลายปีโดยไม่มีเหตุผล	การปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร
การใช้อำนาจมิชอบ	หน่วยงานออกระเบียบจำกัดสิทธิการประกอบอาชีพ โดยที่พระราชบัญญัติไม่ได้ให้อำนาจไว้	การกระทำนอกเหนืออำนาจหน้าที่
การละเลยหน้าที่	มีการปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำสาธารณะ ประชาชนแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบแล้วแต่ไม่มีการสั่งระงับ	การละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อที่ 43 คำถาม: ข้อใดกล่าวถึงเขตอำนาจของ "ศาลปกครองสูงสุด" ได้ถูกต้องที่สุด?

- ก. พิจารณาเฉพาะคดีที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น
- ข. รับฟ้องเฉพาะคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลปกครองชั้นต้นเท่านั้น
- ค. ไม่มีข้อจำกัดด้านเขตพื้นที่ สามารถรับฟ้องคดีที่อยู่ในอำนาจได้ไม่ว่ามูลคดีจะเกิดที่ใด
- ง. ทำหน้าที่เป็นศาลชั้นต้นสำหรับคดีที่มีทุนทรัพย์เกิน 100 ล้านบาทขึ้นไป

เฉลย: ค. ไม่มีข้อจำกัดด้านเขตพื้นที่ สามารถรับฟ้องคดีที่อยู่ในอำนาจได้ไม่ว่ามูลคดีจะเกิดที่ใด

คำอธิบายอย่างละเอียด:

เนื่องจากศาลปกครองสูงสุดมีเพียงศาลเดียวตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ จึงไม่มีการแบ่งเขตอำนาจตามพื้นที่เหมือนศาลปกครองชั้นต้น กฎหมายจึงกำหนดให้ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจครอบคลุมทั่วราชอาณาจักร โดยคดีที่เข้าสู่ศาลปกครองสูงสุดมี 2 ลักษณะหลัก คือ 1) คดีที่ต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดโดยตรง (ตามมาตรา 11 (1) (2) (3) เช่น คดีฟ้องเพิกถอนกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรี) และ 2) คดีอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ดังนั้นไม่ว่าผู้ฟ้องจะอยู่จังหวัดใด หากเป็นคดีประเภทที่กฎหมายกำหนด ก็สามารถฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดได้โดยตรง

ข้อที่ 44 คำถาม: หากท่านมีภูมิลำเนาและมูลคดีเกิดขึ้นใน "จังหวัดสระบุรี" ท่านจะต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองใด?

- ก. ศาลปกครองกลาง
- ข. ศาลปกครองสระบุรี
- ค. ศาลปกครองนครราชสีมา
- ง. ศาลปกครองสุพรรณบุรี

เฉลย: ก. ศาลปกครองกลาง

คำอธิบายอย่างละเอียด:

ตามประกาศจัดตั้งศาลปกครอง ศาลปกครองกลางมีเขตอำนาจครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร นอกจากนี้ ข้อมูลระบุชัดเจนว่าศาลปกครองกลางยังมีเขตอำนาจครอบคลุมถึง จังหวัดที่มีได้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองในภูมิภาค ซึ่งในปัจจุบันคือ จังหวัด

นครนายกและจังหวัดสระบุรี ดังนั้น ชาวจังหวัดสระบุรีจึงต้องมาขึ้นศาลที่ศาลปกครองกลาง (ถ.แจ้งวัฒนะ) เนื่องจากยังไม่มีการจัดตั้งศาลปกครองในภูมิภาคที่ครอบคลุมพื้นที่สระบุรีโดยเฉพาะ

ข้อที่ 45 คำถาม: คดีปกครองที่เกิดขึ้นในพื้นที่ "จังหวัดพะเยา และจังหวัดน่าน" อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลใด?

- ก. ศาลปกครองกลาง
- ข. ศาลปกครองเชียงใหม่
- ค. ศาลปกครองอุตรธานี
- ง. ศาลปกครองพิษณุโลก

เฉลย: ข. ศาลปกครองเชียงใหม่

คำอธิบายอย่างละเอียด:

ศาลปกครองเชียงใหม่มีเขตอำนาจหลักในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน แต่ตามข้อกำหนดเขตอำนาจเพิ่มเติม ศาลปกครองเชียงใหม่ยังได้รับมอบหมายให้ดูแลพื้นที่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา และจังหวัดแพร่ เพิ่มเติมด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนที่อยู่ใกล้เคียงกับที่ตั้งของศาลปกครองเชียงใหม่มากที่สุด

ข้อที่ 46 คำถาม: ข้อใดจับคู่ระหว่าง "ศาลปกครองในภูมิภาค" และ "เขตพื้นที่อำนาจ" ไม่ถูกต้อง?

- ก. ศาลปกครองยะลา – นราธิวาส, ปัตตานี
- ข. ศาลปกครองภูเก็ต – กระบี่, พังงา, ระนอง
- ค. ศาลปกครองสงขลา – ตรัง, พัทลุง, สตูล
- ง. ศาลปกครองนครศรีธรรมราช – ภูเก็ต, พังงา

เฉลย: ง. ศาลปกครองนครศรีธรรมราช – ภูเก็ต, พังงา

คำอธิบายอย่างละเอียด:

ข้อ ง. ไม่ถูกต้อง เพราะปัจจุบันมีการจัดตั้ง ศาลปกครองภูเก็ต ขึ้นมาใหม่ (เปิดทำการ 1 ตุลาคม 2561) เพื่อดูแลพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา และระนอง โดยเฉพาะ ส่วนศาลปกครองนครศรีธรรมราชนั้นมีเขตอำนาจครอบคลุมเพียงจังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และชุมพรเท่านั้น การเลือกตอบข้อนี้จึงต้องอาศัยการอัปเดตข้อมูลศาลที่เปิดใหม่ประกอบด้วย

ข้อที่ 47 คำถาม: หากเจ้าหน้าที่รัฐในจังหวัด "ลพบุรี" กระทำการละเมิดต่อประชาชน ประชาชนผู้เสียหายต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองใดตามเขตอำนาจเพิ่มเติม?

- ก. ศาลปกครองกลาง
- ข. ศาลปกครองสุพรรณบุรี
- ค. ศาลปกครองนครสวรรค์
- ง. ศาลปกครองพิษณุโลก

เฉลย: ค. ศาลปกครองนครสวรรค์

คำอธิบายอย่างละเอียด:

ศาลปกครองนครสวรรค์มีเขตอำนาจท้องที่ในจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท เพชรบูรณ์ และอุทัยธานี นอกจากนี้ยังมี เขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดลพบุรี ด้วย แม้ว่าลพบุรีจะเป็นจังหวัดในภาคกลางตอนบน แต่ตามการแบ่งเขตอำนาจของศาลปกครอง ได้กำหนดให้ขึ้นตรงต่อศาลปกครองนครสวรรค์เพื่อให้การบริหารจัดการคดีและการเดินทางของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวมีความสะดวกที่สุด

ข้อที่ 48 คำถาม: ศาลปกครองในภูมิภาคใดที่มีเขตอำนาจครอบคลุมพื้นที่จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด 7 จังหวัด?

- ก. ศาลปกครองระยอง
- ข. ศาลปกครองนครราชสีมา
- ค. ศาลปกครองขอนแก่น
- ง. ศาลปกครองกลาง

เฉลย: ก. ศาลปกครองระยอง

คำอธิบายอย่างละเอียด:

ศาลปกครองระยองเป็นศาลภูมิภาคที่มีเขตอำนาจครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางในโซนภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด ประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ ระยอง, จันทบุรี, ฉะเชิงเทรา, ชลบุรี, ตราด, ปราจีนบุรี และสระแก้ว ซึ่งถือเป็นศูนย์กลางคดีปกครองในเขตพื้นที่เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ข้อ 49. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับเขตอำนาจศาลของ "ศาลปกครองสูงสุด"

- ก. มีเขตอำนาจเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- ข. มีเขตอำนาจครอบคลุมทั่วราชอาณาจักรเพียงศาลเดียว
- ค. รับพิจารณาเฉพาะคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลปกครองชั้นต้นเท่านั้น
- ง. ผู้ฟ้องคดีต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครจึงจะฟ้องได้

เฉลย: ข. มีเขตอำนาจครอบคลุมทั่วราชอาณาจักรเพียงศาลเดียว

คำอธิบาย: เนื่องจากศาลปกครองสูงสุดมีเพียงศาลเดียวในประเทศ จึงไม่มีการแบ่งเขตพื้นที่เหมือนศาลปกครองชั้นต้น ดังนั้น ไม่ว่ามูลคดีจะเกิดขึ้นที่จังหวัดใด หรือผู้ฟ้องคดีจะมีภูมิลำเนาอยู่ที่ใดในประเทศไทย ก็สามารถยื่นฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดได้โดยตรง (ในคดีที่กฎหมายกำหนด) หรือยื่นอุทธรณ์ได้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเขตพื้นที่

ข้อ 50. องค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีใน "ศาลปกครองสูงสุด" ต้องประกอบด้วยตุลาการอย่างน้อยกี่คน

- ก. 3 คน
- ข. 4 คน
- ค. 5 คน
- ง. 7 คน

เฉลย: ค. 5 คน

คำอธิบาย: ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง กำหนดให้องค์คณะพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดต้องมีตุลาการอย่างน้อย 5 คน ซึ่งแตกต่างจากศาลปกครองชั้นต้นที่ใช้ตุลาการอย่างน้อย 3 คน เพื่อให้เกิดความรอบคอบในการพิจารณาคดีที่เป็นลำดับขั้นสูงสุด

ข้อ 51. หากต้องการฟ้องเพิกถอน "พระราชกฤษฎีกา" ที่ออกโดยคณะรัฐมนตรี ท่านต้องยื่นฟ้องต่อศาลใด

- ก. ศาลปกครองกลาง
- ข. ศาลปกครองสูงสุด
- ค. ศาลแพ่ง
- ง. ศาลรัฐธรรมนูญ

เฉลย: ข. ศาลปกครองสูงสุด

คำอธิบาย: ตามมาตรา 11 (2) คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของ "พระราชกฤษฎีกา" หรือ "กฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรี" หรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ถือเป็นกฎที่มีลำดับศักดิ์สูงและส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง กฎหมายจึงกำหนดให้ฟ้องตรงต่อศาลปกครองสูงสุดเพื่อความรวดเร็วและเป็นมาตรฐานเดียว

ข้อ 52. ตำแหน่ง "ตุลาการผู้แถลงคดี" ในศาลปกครองชั้นต้น มีลักษณะสำคัญอย่างไร

- ก. ต้องเป็นคนเดียวกับตุลาการเจ้าของสำนวน
- ข. แต่งตั้งจากตุลาการที่อยู่ในองค์คณะพิจารณาคดีนั้น
- ค. แต่งตั้งจากตุลาการที่มีใช้ตุลาการในองค์คณะพิจารณาคดีนั้น
- ง. มีหน้าที่ตัดสินชี้ขาดคดีร่วมกับองค์คณะ

เฉลย: ค. แต่งตั้งจากตุลาการที่มีใช้ตุลาการในองค์คณะพิจารณาคดีนั้น

คำอธิบาย: ตุลาการผู้แถลงคดี (Reporting Judge) มีบทบาทในการให้ความเห็นทางกฎหมายอย่างเป็นอิสระต่อองค์คณะ ดังนั้น กฎหมายจึงกำหนดให้แต่งตั้งจากตุลาการที่ไม่ได้นั่งเป็นองค์คณะในสำนวนนั้น เพื่อให้ความเห็นนั้นเป็นไปอย่างเป็นกลางและเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลภายในระบบตุลาการ

ข้อ 53. หากข้าราชการพลเรือนถูกลงโทษทางวินัยและไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. จะต้องฟ้องคดีต่อศาลใดภายในกี่วัน

- ก. ศาลปกครองชั้นต้น ภายใน 30 วัน
- ข. ศาลปกครองสูงสุด ภายใน 60 วัน
- ค. ศาลปกครองชั้นต้น ภายใน 90 วัน
- ง. ศาลปกครองสูงสุด ภายใน 90 วัน

เฉลย: ง. ศาลปกครองสูงสุด ภายใน 90 วัน

คำอธิบาย: ตามมาตรา 116 แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 (ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะตามมาตรา 11 (3)) กำหนดให้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดโดยตรง ภายในกำหนด 90 วันนับแต่วันที่ทราบคำวินิจฉัย

ข้อ 54. ศาลปกครองกลาง มีเขตอำนาจครอบคลุมจังหวัดใดต่อไปนี้

- ก. นครปฐม, นนทบุรี, ปทุมธานี, สมุทรปราการ, สมุทรสาคร, นครนายก และสระบุรี
- ข. นครปฐม, นนทบุรี, อุดรธานี, สุพรรณบุรี, สมุทรปราการ
- ค. กรุงเทพมหานคร และปริมณฑลอีก 3 จังหวัดเท่านั้น
- ง. ทุกจังหวัดที่ยังไม่มีศาลปกครองในภูมิภาคไปตั้งอยู่

เฉลย: ก. นครปฐม, นนทบุรี, ปทุมธานี, สมุทรปราการ, สมุทรสาคร, นครนายก และสระบุรี

คำอธิบาย: ศาลปกครองกลางมีเขตอำนาจหลักในพื้นที่ กทม. และปริมณฑล รวมถึงจังหวัดใกล้เคียงที่ระบุไว้ชัดเจนคือ นครนายก และสระบุรี นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นศาลหลักที่อาจรับฟ้องคดีจากพื้นที่อื่นได้หากผู้ฟ้องคดีประสงค์จะมายื่นที่ศาลปกครองกลาง

ข้อ 55. หากมูลคดีเกิดขึ้นที่ "จังหวัดพะเยา" ผู้ฟ้องคดีต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองในภูมิภาคใด

- ก. ศาลปกครองพิษณุโลก
- ข. ศาลปกครองอุดรธานี
- ค. ศาลปกครองเชียงใหม่
- ง. ศาลปกครองนครสวรรค์

เฉลย: ค. ศาลปกครองเชียงใหม่

คำอธิบาย: จากข้อมูลเขตอำนาจศาลปกครองในภูมิภาค ศาลปกครองเชียงใหม่มีเขตอำนาจครอบคลุมกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนและตอนกลาง ได้แก่ เชียงใหม่, เชียงราย, แม่ฮ่องสอน, ลำปาง, ลำพูน, น่าน, พะเยา และแพร่

ข้อ 56. ศาลปกครองในภูมิภาคที่เปิดทำการล่าสุด (ตามข้อมูลที่ให้มา) คือศาลใด

- ก. ศาลปกครองภูเก็ต
- ข. ศาลปกครองสุพรรณบุรี
- ค. ศาลปกครองยะลา
- ง. ศาลปกครองนครสวรรค์

เฉลย: ค. ศาลปกครองยะลา

คำอธิบาย: เมื่อพิจารณาจากวันเปิดทำการในข้อมูล: ศาลปกครองภูเก็ตและสุพรรณบุรีเปิดเมื่อ 1 ต.ค. 2561 ส่วนศาลปกครองยะลาเปิดทำการเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2562 ซึ่งถือว่าเป็นลำดับล่าสุดในรายชื่อทั้ง 15 แห่ง

ข้อ 57. จังหวัดลพบุรี และจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองใด

- ก. ศาลปกครองพิษณุโลก
- ข. ศาลปกครองสุพรรณบุรี
- ค. ศาลปกครองกลาง
- ง. ศาลปกครองนครสวรรค์

เฉลย: ง. ศาลปกครองนครสวรรค์

คำอธิบาย: ศาลปกครองนครสวรรค์ (ลำดับที่ 12) มีเขตอำนาจครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์, ชัยนาท, เพชรบูรณ์, อุทัยธานี และลพบุรี

ข้อ 58. ข้อใดคือความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่าง "องค์คณะ" ของศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น

- ก. ศาลปกครองสูงสุดต้องมีตุลาการมากกว่าศาลปกครองชั้นต้น 2 คน
- ข. ศาลปกครองชั้นต้นต้องมีตุลาการผู้แถลงคดี
- ค. ศาลปกครองสูงสุดไม่มีตำแหน่งตุลาการเจ้าของสำนวน
- ง. ศาลปกครองสูงสุดต้องมีประธานศาลปกครองสูงสุดนั่งเป็นองค์คณะทุกคดี

เฉลย: ก. ศาลปกครองสูงสุดต้องมีตุลาการมากกว่าศาลปกครองชั้นต้น 2 คน

คำอธิบาย: ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดองค์คณะขั้นต่ำไว้ที่ 3 คน ส่วนศาลปกครองสูงสุดกำหนดไว้ที่ 5 คน ($5 - 3 = 2$ คน) ส่วนตำแหน่งตุลาการเจ้าของสำนวนและตุลาการผู้แถลงคดียุทธศาสตร์มีอยู่ในทั้งสองชั้นศาล

ข้อ 59. หากผู้ฟ้องคดีอาศัยอยู่ที่ "จังหวัดตรัง" และต้องการฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับการละเมิดของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ต้องยื่นฟ้องที่ศาลใด

- ก. ศาลปกครองยะลา
- ข. ศาลปกครองภูเก็ต
- ค. ศาลปกครองนครศรีธรรมราช
- ง. ศาลปกครองสงขลา

เฉลย: ง. ศาลปกครองสงขลา

คำอธิบาย: ตามข้อมูลเขตอำนาจศาลปกครองในภูมิภาค ศาลปกครองสงขลา (ลำดับที่ 3) มีเขตอำนาจครอบคลุม 4 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ สงขลา, ตรัง, พัทลุง และสตูล

- ข้อ 60. ในการฟ้องคดีปกครองเพื่อขอให้ใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สิน หากทุนทรัพย์ที่ฟ้องมีจำนวน 60 ล้านบาท ผู้ฟ้องคดีจะต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลรวมเป็นเงินเท่าใด?
- 120,000 บาท
  - 200,000 บาท
  - 210,000 บาท
  - 260,000 บาท

เฉลย: ค. 210,000 บาท

คำอธิบาย: ตามเกณฑ์การคำนวณค่าธรรมเนียมศาลปกครอง แบ่งการคิดเป็น 2 ส่วน ดังนี้:

- ส่วนที่ไม่เกิน 50 ล้านบาท:** คิดอัตราร้อยละ 2 แต่กฎหมายกำหนดเพดานสูงสุดไว้ที่ "ไม่เกิน 200,000 บาท" (แม้ร้อยละ 2 ของ 50 ล้านบาทจะเป็น 1 ล้านบาท แต่ต้องจ่ายจริงไม่เกิน 200,000 บาท)
- ส่วนที่เกิน 50 ล้านบาทขึ้นไป:** คิดอัตราร้อยละ 0.1 ของส่วนที่เกิน
  - ในโจทย์นี้ ทุนทรัพย์ 60 ล้านบาท ส่วนที่เกินมาคือ 10 ล้านบาท
  - คำนวณร้อยละ 0.1 ของ 10 ล้านบาท = $10,000,000 \times 0.001 = 10,000$ บาท

สรุป: ค่าธรรมเนียมรวมคือ 200,000 (จากส่วนแรก) + 10,000 (จากส่วนที่เกิน) = 210,000 บาท

- ข้อ 61. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ "แคชเชียร์เช็ค" ในการชำระค่าธรรมเนียมศาลต่อศาลปกครองกลาง?
- สามารถใช้แคชเชียร์เช็คจากธนาคารใดก็ได้ทั่วประเทศโดยไม่มีเงื่อนไข
  - ต้องเป็นแคชเชียร์เช็คของธนาคารในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเท่านั้น
  - หากใช้แคชเชียร์เช็คจากต่างจังหวัด ผู้ฟ้องคดีไม่ต้องรับภาระค่าธรรมเนียมการเรียกเก็บเงิน
  - ต้องส่งจ่ายในชื่อ "เงินกลางของสำนักงานศาลปกครองกลาง" เสมอ

เฉลย: ข. ต้องเป็นแคชเชียร์เช็คของธนาคารในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเท่านั้น

คำอธิบาย: ระเบียบระบุชัดเจนว่าการใช้แคชเชียร์เช็คชำระค่าธรรมเนียมศาลต่อศาลปกครองกลาง จะต้องเป็นธนาคารในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เนื่องจากหากเป็นเช็คจากต่างจังหวัด เมื่อนำมาเข้าบัญชีที่กรุงเทพฯ จะมีค่าธรรมเนียมการเรียกเก็บเงิน ทำให้ยอดเงินที่ศาลได้รับจริงไม่ครบตามจำนวน และผู้ฟ้องคดีจะกลายเป็นผู้ชำระเงินไม่ครบถ้วน ส่วนข้อ ง. ผิดเพราะหากเป็นการชำระ "ค่าธรรมเนียมศาล" ต้องส่งจ่ายในชื่อ "เงินค่าธรรมเนียมและเงินค่าปรับของสำนักงานศาลปกครองกลาง" ไม่ใช่เงินกลาง

- ข้อ 62. หากต้องชำระ "เงินวางชำระตามคำพิพากษา หรือ เงินบังคับคดี" ในคดีที่ยื่นฟ้องตรงต่อ "ศาลปกครองสูงสุด" จะต้องส่งจ่ายเช็คในชื่อบัญชีใด?
- เงินค่าธรรมเนียมและเงินค่าปรับของสำนักงานศาลปกครองสูงสุด
  - เงินค่าธรรมเนียมและเงินกลางของศาลปกครองสูงสุด
  - เงินกลางของสำนักงานศาลปกครองสูงสุด
  - เงินบังคับคดีของสำนักงานศาลปกครองสูงสุด

เฉลย: ค. เงินกลางของสำนักงานศาลปกครองสูงสุด

คำอธิบาย: ข้อมูลระบุแยกประเภทบัญชีไว้ชัดเจนระหว่าง "ค่าธรรมเนียมศาล" กับ "เงินวางตามคำพิพากษา/เงินบังคับคดี"

- หากเป็น **ค่าธรรมเนียมศาล/ค่าปรับ** ต้องส่งจ่ายชื่อบัญชี "เงินค่าธรรมเนียมและเงินค่าปรับ..."
- หากเป็น **เงินวางชำระตามคำพิพากษา/เงินบังคับคดี** ต้องส่งจ่ายชื่อบัญชี "เงินกลางของสำนักงานศาลปกครอง..."

และเมื่อเป็นการยื่นฟ้องตรงต่อศาลปกครองสูงสุด ชื่อบัญชีจึงต้องระบุว่าเป็นของ "สำนักงานศาลปกครองสูงสุด"

ข้อ 63. กรณีที่การเรียกเก็บเงินตามเช็คหรือบัตรเครดิตมี "ค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม" หรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ เกิดขึ้น ใครเป็นผู้มีหน้าที่รับภาระในค่าใช้จ่ายนั้น?

- ก. สำนักงานศาลปกครอง
- ข. ธนาคารเจ้าของบัตรหรือผู้ออกเช็ค
- ค. กรมบัญชีกลาง
- ง. ผู้มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมศาลหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษา

เฉลย: ง. ผู้มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมศาลหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษา

คำอธิบาย: ในหมายเหตุของทุกหัวข้อ (ทั้งการชำระค่าธรรมเนียมศาลและการชำระเงินวางศาล) ระบุไว้ว่า "หากมีค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการเรียกเก็บเงินตามวิธีการดังกล่าว ให้ผู้มีหน้าที่ต้องชำระ... เป็นผู้รับภาระ" เพื่อให้ยอดเงินที่ศาลได้รับจริงเป็นยอดที่ถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายหรือตามคำพิพากษา

ข้อ 64. ข้อใดต่อไปนี้กล่าว "ไม่ถูกต้อง" ตามระเบียบเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมศาลและเงินวางศาลปกครอง?

- ก. หากคำนวณค่าธรรมเนียมศาลแล้วมีเศษไม่ถึงหนึ่งบาท ให้ปัดทิ้ง
- ข. ค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์ ให้ใช้อัตราเดียวกับค่าธรรมเนียมศาลชั้นต้น
- ค. คู่กรณีสามารถยื่นคำร้องขอคืนค่าธรรมเนียมศาลได้ทันทีที่ยื่นฟ้องเสร็จสิ้น
- ง. คดีที่ยื่นฟ้องก่อนวันที่ 11 พ.ค. 2551 ให้คิดค่าธรรมเนียมศาลในอัตราเดิมแม้จะมาชำระเงิน

หลังจากวันดังกล่าว

เฉลย: ค. คู่กรณีสามารถยื่นคำร้องขอคืนค่าธรรมเนียมศาลได้ทันทีที่ยื่นฟ้องเสร็จสิ้น

คำอธิบาย: ข้อ ค. ไม่ถูกต้อง เพราะตามหมายเหตุข้อท้ายสุดระบุว่า "คู่กรณีสามารถยื่นคำร้องขอคืนค่าธรรมเนียม และขอรับเงินวางชำระตามคำพิพากษาคืนได้ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว" เท่านั้น ไม่สามารถขอคืนได้ทันทีที่ฟ้องเสร็จ ส่วนข้อ ก, ข และ ง เป็นข้อมูลที่ถูกต้องตามที่ระบุไว้ในระเบียบทุกประการ

ข้อที่ 65. ข้อใดกล่าวถึงความหมายของคำว่า "เป็นธรรม" ในคดีพจน์ของศาลปกครองได้ถูกต้องที่สุด

- ก. การพิจารณาคดีให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้
- ข. การใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการอำนวยความสะดวก
- ค. การสร้างความสมดุลระหว่างสิทธิเสรีภาพของประชาชนกับประโยชน์สาธารณะตามหลักนิติธรรม
- ง. การนำหลักการประเมินตัวชี้วัดในระดับสากลมาใช้ในการบริหารจัดการคดี

เฉลย: ค. การสร้างความสมดุลระหว่างสิทธิเสรีภาพของประชาชนกับประโยชน์สาธารณะตามหลักนิติธรรม

คำอธิบาย: ตามนิยามในวิสัยทัศน์ คำว่า "เป็นธรรม" ของศาลปกครองมุ่งเน้นที่การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างทั่วถึง โดยต้องมีการสร้างความสมดุล (Balance) ระหว่างสิทธิเหล่านั้นกับ "ประโยชน์สาธารณะ" ภายใต้หลักนิติธรรมและหลักประกันความเป็นอิสระของตุลาการ เพื่อให้ประชาชนได้รับความเสมอภาคและมีการบังคับคดีให้เกิดผลทางกฎหมายอย่างแท้จริง

ข้อที่ 66. เป้าหมายสำคัญของคำว่า “รวดเร็ว” ในบริบทของศาลปกครองคือเรื่องใด

- ก. การเพิ่มจำนวนบุคลากรให้มากขึ้นเพื่อรองรับปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้น
- ข. การทำให้คดีแล้วเสร็จมากกว่าคดีรับเข้าและลดคดีค้างพิจารณาที่เกินกรอบเวลามาตรฐาน
- ค. การยกเลิกขั้นตอนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อให้เข้าสู่กระบวนการพิพากษาโดยตรง
- ง. การให้บริการประชาชนโดยไม่คิดค่าธรรมเนียมศาลในทุกกรณี

เฉลย: ข. การทำให้คดีแล้วเสร็จมากกว่าคดีรับเข้าและลดคดีค้างพิจารณาที่เกินกรอบเวลามาตรฐาน

คำอธิบาย: ในนิยามของคำว่า “รวดเร็ว” ศาลปกครองตั้งเป้าหมายให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานที่ชัดเจนในทุกขั้นตอน โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จคือ คดีที่พิจารณาแล้วเสร็จต้องมีจำนวนมากกว่าคดีที่รับเข้ามาใหม่ และต้องลดจำนวนคดีค้างพิจารณาที่เกินกรอบเวลามาตรฐานลงอย่างต่อเนื่องจนหมดไป เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

ข้อที่ 67. การเป็น “ศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt)” จัดอยู่ในองค์ประกอบใดของวิสัยทัศน์

- ก. เป็นธรรม
- ข. รวดเร็ว
- ค. ทันสมัย
- ง. เสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม

เฉลย: ค. ทันสมัย

คำอธิบาย: คำว่า “ทันสมัย” หมายถึงการพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่าย สะดวก และประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งรวมถึงการดำเนินกระบวนการพิจารณาในรูปแบบ “ศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt)” อย่างเต็มรูปแบบ และการพัฒนาบุคลากรให้เป็น “Smart Person” ที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก

ข้อที่ 68. ข้อใดคือความหมายของการ “เสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม” ตามวิสัยทัศน์ของศาลปกครอง

- ก. การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจคดีปกครองร่วมกับตุลาการ
- ข. การตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองให้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการ
- ค. การจัดหาทุนความอาสาให้กับหน่วยงานของรัฐที่ถูกฟ้องคดี
- ง. การขยายสาขาของศาลปกครองให้ครบทุกจังหวัดภายในระยะเวลาที่กำหนด

เฉลย: ข. การตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองให้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการ

คำอธิบาย: การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคมตามบริบทนี้ หมายถึงการที่ศาลปกครองทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยแนวคำวินิจฉัยของศาลจะกลายเป็น “บรรทัดฐาน” ที่ชัดเจน เพื่อให้ฝ่ายปกครองนำไปใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ต่อไป

ข้อที่ 69. ตามพันธกิจที่ 2 ของศาลปกครอง วัตถุประสงค์หลักของการวางหลักปฏิบัติราชการทางปกครองที่เป็นบรรทัดฐานคืออะไร

- ก. เพื่อเพิ่มค่าปรับทางปกครองให้สูงขึ้น
- ข. เพื่อลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดย้อนหลัง
- ค. เพื่อป้องกันและลดการเกิดข้อพิพาททางปกครอง
- ง. เพื่อจำกัดสิทธิของประชาชนในการฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐ

เฉลย: ค. เพื่อป้องกันและลดการเกิดข้อพิพาททางปกครอง

คำอธิบาย: พันธกิจที่ 2 ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ศาลมีหน้าที่ "วางหลักปฏิบัติราชการทางปกครองที่เป็นบรรทัดฐานในการใช้อำนาจทางปกครองที่เป็นธรรม" โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ "เพื่อป้องกันและลดการเกิดข้อพิพาททางปกครอง" เพราะหากหน่วยงานรัฐปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่ถูกต้องตั้งแต่แรก ข้อพิพาทหรือการฟ้องร้องกันก็จะลดน้อยลง

ข้อที่ 70. การเสริมสร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายความร่วมมือทางการศาลทั้งในและต่างประเทศ จัดอยู่ในพันธกิจลำดับที่เท่าใด

- ก. พันธกิจที่ 3
- ข. พันธกิจที่ 4
- ค. พันธกิจที่ 5
- ง. พันธกิจที่ 1

เฉลย: ค. พันธกิจที่ 5

คำอธิบาย: พันธกิจที่ 5 ของศาลปกครองระบุถึงการ "เสริมสร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายความร่วมมือทางการศาล ทางวิชาการ และอื่น ๆ ที่จำเป็นทั้งในประเทศและต่างประเทศ" เพื่อยกระดับความเชื่อมั่นและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในระดับสากล สอดคล้องกับเป้าหมายการเป็นศาลแห่งความเป็นเลิศ

ข้อที่ 71 คำถาม: จงวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างคติพจน์ “เป็นธรรม รวดเร็ว ทันสมัย” กับบทบาทของศาลปกครองในการ “เสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม” พร้อมยกตัวอย่างประกอบให้เห็นภาพว่า ศาลปกครองจะนำแนวทางดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติจริงเพื่อให้เป็น “ศาลแห่งความเป็นเลิศ” ได้อย่างไร

แนวคำตอบ (เฉลย)

การดำเนินงานของศาลปกครองภายใต้คติพจน์ “เป็นธรรม รวดเร็ว ทันสมัย” ไม่ได้เป็นเพียงการพิจารณาคดีให้เสร็จสิ้นไปเท่านั้น แต่เป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อน **ธรรมาภิบาล (Good Governance)** ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยมีความเชื่อมโยงดังนี้:

1. **เป็นธรรม (Justice & Equity):** คือหัวใจของการสร้างความสมดุล ศาลปกครองทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้หลักนิติธรรม ในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาประโยชน์สาธารณะไม่ให้เสียหาย
  - ตัวอย่าง: ในคดีเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างสาธารณูปโภค ศาลต้องพิจารณาให้ประชาชนได้รับค่าตอบแทนที่ "เป็นธรรม" และครอบคลุม ในขณะที่โครงการของรัฐก็ต้องดำเนินต่อไปได้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม
2. **รวดเร็ว (Efficiency):** ความยุติธรรมที่ล่าช้าคือความอยุติธรรม การมีกรอบเวลาที่ชัดเจนและการใช้ระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ช่วยลดความขัดแย้งในสังคมได้ทันที่
  - ตัวอย่าง: การนำระบบไกล่เกลี่ยมาใช้ในข้อพิพาทเรื่องการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการที่ไม่เป็นธรรม ช่วยให้ปัญหาจบลงได้โดยไม่ต้องรอลำพิพากษาหลายปี ทำให้การบริหารราชการแผ่นดินเดินหน้าต่อไปได้โดยไม่หยุดชะงัก
3. **ทันสมัย (Innovation):** การเป็น "Smart Admincourt" และการมี "Smart Person" ช่วยทลายกำแพงเรื่องระยะทางและค่าใช้จ่าย ทำให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมได้จากทุกที่
  - ตัวอย่าง: การฟ้องคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Litigation) และการนั่งพิจารณาคดีผ่านสื่อสารทางไกล ช่วยให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลได้รับความยุติธรรมเท่าเทียมกับคนในเมือง

การส่งเสริมธรรมาภิบาลและการเป็นศาลแห่งความเป็นเลิศ:

เมื่อศาลปกครองอำนวยความสะดวกได้ตามเกณฑ์ข้างต้น จะเกิด “บรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการ” (ตาม พ้นธิกิจที่ 2 และ 4) ซึ่งบรรทัดฐานนี้เองคือเครื่องมือควบคุมการใช้อำนาจรัฐไม่ให้ตามใจชอบ ช่วยป้องกันการทุจริตและการประพฤติมิชอบ

สรุปการเป็นศาลแห่งความเป็นเลิศ: คือนำมาตรฐานสากลมาประเมินองค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สาธารณชนเชื่อมั่นว่าศาลปกครองไม่ใช่เพียงที่พึ่งสุดท้ายเมื่อเกิดปัญหา แต่เป็น “สถาบันทางกฎหมาย” ที่วางรากฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้กับประเทศอย่างยั่งยืน

ข้อที่ 72 ตามนโยบายของนายประสิทธิ์ศักดิ์ มีลาภ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.

2568 - 2570 ข้อใดคือเป้าหมายสำคัญสูงสุดในการ "บริหารจัดการคดีค้างสะสม" เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

- ก. เร่งรัดจัดการคดีที่ค้างเกินกว่า 1 ปี ให้แล้วเสร็จทั้งหมด
- ข. เร่งรัดจัดการคดีที่ค้างเกินกว่า 2 ปี ให้แล้วเสร็จตามเป้าหมาย
- ค. เร่งรัดจัดการคดีที่ค้างเกินกว่า 3 ปี ให้แล้วเสร็จตามเป้าหมาย
- ง. เร่งรัดจัดการคดีที่ค้างเกินกว่า 5 ปี ให้แล้วเสร็จตามแผนปฏิรูป

เฉลย: ค. เร่งรัดจัดการคดีที่ค้างเกินกว่า 3 ปี ให้แล้วเสร็จตามเป้าหมาย

คำอธิบายอย่างละเอียด:

ตามนโยบายข้อที่ 1.1 (1) ประธานศาลปกครองสูงสุดได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการ "เร่งรัดและติดตามการบริหารจัดการคดี และจัดการคดีค้างเกินกว่า 3 ปี ให้แล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนด" ซึ่งถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการลดปริมาณคดีสะสม (Backlog) เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการอำนวยความสะดวกทางปกครองที่ต้อง "รวดเร็ว" และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินสมควร การกำหนดตัวเลข 3 ปีนี้เป็นมาตรฐานที่ใช้ในการคัดกรองคดีที่ถือว่าใช้ระยะเวลานานกว่าปกติ เพื่อนำมาเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการคดีในเชิงรุกต่อไป

ข้อที่ 73 ระบบ "e-Admincourt" ตามนโยบายการขับเคลื่อนศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์ ครอบคลุมระบบการทำงานในด้านใดบ้าง

- ก. ระบบ e-Service สำหรับประชาชน และระบบ e-Court สำหรับการพิจารณาคดีเท่านั้น
- ข. ระบบ e-Service สำหรับประชาชน และระบบ e-Office สำหรับงานสนับสนุนเท่านั้น
- ค. ระบบ e-Court สำหรับตุลาการ และระบบ e-Office สำหรับเจ้าหน้าที่ศาลเท่านั้น
- ง. ระบบ e-Service สำหรับประชาชน, ระบบ e-Court สำหรับการพิจารณาคดี และระบบ e-Office

สำหรับงานสำนักงาน

เฉลย: ง. ระบบ e-Service สำหรับประชาชน, ระบบ e-Court สำหรับการพิจารณาคดี และระบบ e-Office สำหรับงานสำนักงาน

คำอธิบายอย่างละเอียด:

ภายใต้นโยบายข้อที่ 3.1 ประธานศาลปกครองสูงสุดต้องการขับเคลื่อนศาลปกครองไปสู่ระบบ "ศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Admincourt)" ที่มีความสมบูรณ์แบบ (Total Digital Transformation) โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น 3 ส่วนหลักคือ:

1. **e-Service:** เน้นการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน/คู่กรณี เช่น การยื่นฟ้องออนไลน์ การติดตามสถานะคดี
2. **e-Court:** เน้นระบบการทำงานในกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่การไต่ถามข้อพิพาท การพิจารณาพิพากษาคดี และการบังคับคดี

3. e-Office: เน้นระบบการบริหารจัดการภายในสำนักงานศาลปกครอง เพื่อให้การสนับสนุนงานคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การบูรณาการทั้ง 3 ระบบเข้าด้วยกันคือหัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่การเป็น "ศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt)" ในอนาคต

ข้อที่ 74 ข้อใด "ไม่ใช่" แนวทางการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองตามนโยบายปี 2568 - 2570

- ก. การผลักดันให้ใช้ระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอิเล็กทรอนิกส์
- ข. การบังคับให้คู่กรณีทุกคดีต้องผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนศาลมีคำพิพากษา
- ค. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ย
- ง. การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการไกล่เกลี่ยให้เหมาะสมกับประเภทและลักษณะของคดี

เฉลย: ข. การบังคับให้คู่กรณีทุกคดีต้องผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนศาลมีคำพิพากษา

คำอธิบายอย่างละเอียด:

เมื่อพิจารณาตามนโยบายข้อ 1.3 จะพบว่าเน้นการ "ส่งเสริม" และ "สนับสนุน" มากกว่าการ "บังคับ" โดยนโยบายระบุให้ส่งเสริมตุลาการนำการไกล่เกลี่ยมาใช้ และส่งเสริมความร่วมมือของคู่กรณีให้ "สมัครใจ" เข้าสู่กระบวนการ (ไม่ใช่ทุกคดีจะสามารถหรือเหมาะกับการไกล่เกลี่ยได้)

- **ตัวเลือก ก, ค และ ง** เป็นสิ่งที่ระบุไว้ชัดเจนในนโยบาย ได้แก่ การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ 1.3(1)), การปรับปรุงกฎหมาย (ข้อ 1.3(2)) และการศึกษาวิจัยความเหมาะสมตามประเภทคดี (ข้อ 1.3(3)) เพื่อให้คดีเสร็จสิ้นจากศาลด้วยความเรียบง่ายและรวดเร็ว

ข้อที่ 75 "ALL Cloud" (Administrative Court Lifelong Learning Cloud) ถูกกำหนดให้มีบทบาทสำคัญอย่างไรในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม

- ก. เป็นคลังข้อมูลสำหรับเก็บสำนวนคดีลับของศาลปกครอง
- ข. เป็นระบบรับเรื่องร้องเรียนเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา
- ค. เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้หลักกฎหมายปกครองและแนวทางการบริหารราชการที่ดีจากคำวินิจฉัยของศาล

- ง. เป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศาลปกครองไทยกับศาลปกครองในระดับสากล

เฉลย: ค. เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้หลักกฎหมายปกครองและแนวทางการบริหารราชการที่ดีจากคำวินิจฉัยของศาล

คำอธิบายอย่างละเอียด:

ตามนโยบายข้อ 2.2 ประธานศาลปกครองสูงสุดมุ่งเน้นการ "สร้างธรรมาภิบาลในสังคม" โดยไม่เพียงแต่ตัดสินคดี แต่ต้องการป้องกันไม่ให้เกิดข้อพิพาทขึ้นในอนาคต จึงส่งเสริมให้ "ศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์" หรือ ALL Cloud เป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ ซึ่งประกอบด้วย:

1. หลักกฎหมายปกครองที่ถูกต้อง
2. แนวทางการบริหารราชการที่ดี (Standard of Good Governance) ที่สกัดมาจากคำวินิจฉัยของศาลปกครอง

เพื่อให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชน สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ "ทุกที่ทุกเวลา" (Lifelong Learning) อันจะส่งผลให้การบริหารราชการแผ่นดินมีธรรมาภิบาลมากขึ้นและลดการฟ้องร้องคดีที่ไม่จำเป็น

ข้อที่ 76: สำนักงานศาลปกครองมีลักษณะการจัดตั้งองค์กรตามข้อใดชัดเจนที่สุด?

- ก. เป็นส่วนราชการสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- ข. เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม
- ค. เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ และมีฐานะเป็นนิติบุคคล
- ง. เป็นรัฐวิสาหกิจที่ขึ้นตรงต่อประธานศาลปกครองสูงสุด

เฉลย: ค. เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ และมีฐานะเป็นนิติบุคคล

คำอธิบาย: ตามข้อมูลระบุชัดเจนว่าสำนักงานศาลปกครองไม่ได้สังกัดฝ่ายบริหาร (กระทรวงหรือสำนักนายกรัฐมนตรี) แต่ถูกออกแบบมาให้เป็น "หน่วยงานอิสระ" เพื่อให้การสนับสนุนงานยุติธรรมทางปกครองเป็นไปอย่างเป็นกลาง และมีฐานะเป็น "นิติบุคคล" ทำให้มีอำนาจในการทำนิติกรรมและบริหารจัดการงบประมาณ/ทรัพย์สินของตนเองได้ตามกฎหมาย

ข้อที่ 77: ใครคือผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสำนักงานศาลปกครอง และขึ้นตรงต่อผู้ใด?

- ก. เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ขึ้นตรงต่อ นายกรัฐมนตรี
- ข. เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ขึ้นตรงต่อ ประธานศาลปกครองสูงสุด
- ค. อธิบดีศาลปกครองกลาง ขึ้นตรงต่อ ประธานศาลปกครองสูงสุด
- ง. ประธานศาลปกครองสูงสุด ขึ้นตรงต่อ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง

เฉลย: ข. เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ขึ้นตรงต่อ ประธานศาลปกครองสูงสุด

คำอธิบาย: ในระบบบริหารราชการของศาลปกครอง "เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง" ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการ (เทียบเท่าปลัดกระทรวง) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง โดยในการบริหารงานนั้นจะต้องขึ้นตรงต่อ "ประธานศาลปกครองสูงสุด" ซึ่งเป็นประมุขของศาลปกครอง

ข้อที่ 78: ภารกิจหลักในข้อใดที่สะท้อนบทบาท "หน่วยงานธุรการ" ของสำนักงานศาลปกครองได้ชัดเจนที่สุด?

- ก. การพิจารณาพิพากษาคดีปกครองแทนตุลาการ
- ข. การจัดทำคำสั่งทางปกครองให้หน่วยงานรัฐ
- ค. การทำหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุนเพื่อให้การดำเนินงานของศาลปกครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ง. การออกกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีปกครอง

เฉลย: ค. การทำหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุนเพื่อให้การดำเนินงานของศาลปกครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำอธิบาย: ข้อมูลระบุว่าสำนักงานศาลปกครองคือ "หน่วยงานธุรการ" ซึ่งความหมายของงานธุรการในบริบทของศาลคือ การเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ บุคลากร งบประมาณ และการจัดการสำนวนคดี เพื่อให้ตุลาการสามารถ "พิจารณาพิพากษาคดี" ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ข้อที่ 79: ตามมาตรา 77 แห่ง พรบ.จัดตั้งศาลปกครองฯ ข้อใดคืออำนาจหน้าที่ในการจัดการผลหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว?

- ก. การรับฟ้องคดีปกครอง
- ข. การวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี
- ค. การดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำบังคับของศาลปกครอง
- ง. การจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่รัฐ

เฉลย: ค. การดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำบังคับของศาลปกครอง

คำอธิบาย: เมื่อศาลปกครองมีคำพิพากษา (เช่น สั่งให้หน่วยงานรัฐเพิกถอนคำสั่ง หรือชดใช้ค่าเสียหาย) หากหน่วยงานไม่ปฏิบัติตาม มาตรา 77 (3) กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลปกครองในการ "ดำเนินการบังคับคดี" เพื่อให้คำพิพากษาศักดิ์สิทธิ์และผู้ฟ้องคดีได้รับความยุติธรรมจริง

ข้อที่ 80: ข้อใดคือหน้าที่ของสำนักงานศาลปกครองที่ช่วยลดความขัดแย้งในสังคมเชิงรุก (Proactive)?

- ก. การจัดพิมพ์และเผยแพร่คำพิพากษา
- ข. การวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการ
- ค. การรับผิดชอบงานธุรการทั่วไป
- ง. การปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งศาล

เฉลย: ข. การวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการ

คำอธิบาย: มาตรา 77 (5) กำหนดบทบาทที่สำคัญมาก คือการนำคดีที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์ว่า "ทำไมรัฐถึงถูกฟ้อง" จากนั้นจึงเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องไปยังหน่วยงานรัฐ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดซ้ำเดิม ซึ่งเป็นการช่วยลดจำนวนคดีและปรับปรุงมาตรฐานการบริหารราชการแผ่นดิน

ข้อที่ 81: จากแผนภูมิโครงสร้างองค์กร "วิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครอง" สังกัดอยู่ในกลุ่มภารกิจใด?

- ก. กลุ่มภารกิจด้านการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง
- ข. กลุ่มภารกิจด้านวิชาการคดีปกครองและเสริมสร้างการปฏิบัติราชการที่ดี
- ค. กลุ่มภารกิจด้านการบริหารจัดการองค์กร
- ง. กลุ่มช่วยอำนวยความสะดวก

เฉลย: ข. กลุ่มภารกิจด้านวิชาการคดีปกครองและเสริมสร้างการปฏิบัติราชการที่ดี

คำอธิบาย: จากแผนภูมิ (Chart) วิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครองจัดอยู่ในกลุ่มภารกิจตรงกลาง (สีเหลืองทอง) ซึ่งเน้นงานด้านวิชาการ การศึกษาอบรม และการพัฒนาหลักกฎหมายมหาชน ตามอำนาจหน้าที่ใน มาตรา 77 (7)

ข้อที่ 82: สำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค (14 แห่ง) จัดอยู่ในกลุ่มภารกิจใดตามโครงสร้าง?

- ก. กลุ่มภารกิจด้านการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง
- ข. กลุ่มภารกิจด้านวิชาการคดีปกครอง
- ค. กลุ่มภารกิจด้านการบริหารจัดการองค์กร
- ง. กลุ่มตรวจสอบภายใน

เฉลย: ก. กลุ่มภารกิจด้านการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง

คำอธิบาย: สำนักงานศาลปกครองในภูมิภาคทำหน้าที่สนับสนุนการพิจารณาคดีของศาลปกครองที่ตั้งอยู่ใน จังหวัดต่างๆ จึงถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มภารกิจหลักด้านการพิจารณาพิพากษาคดี (กลุ่มสีเขียวซ้ายมือในแผนภูมิ) เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในส่วนภูมิภาคเป็นไปอย่างทั่วถึง

ข้อที่ 83: "สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์" และ "สำนักงบประมาณ" (ในแผนภูมิระบุเป็นสำนักบริหารการเงินและต้นทุน) จัดอยู่ในกลุ่มภารกิจใด?

- ก. กลุ่มภารกิจด้านวิชาการ
- ข. กลุ่มภารกิจด้านการพิจารณาพิพากษาคดี
- ค. กลุ่มภารกิจด้านการบริหารจัดการองค์กร
- ง. กลุ่มช่วยอำนวยความสะดวก

เฉลย: ค. กลุ่มภารกิจด้านการบริหารจัดการองค์กร

คำอธิบาย: งานด้านบุคคล (HR), งานการเงิน/งบประมาณ, งานพัสดุ และงานเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นงานสนับสนุนส่วนหลัง (Back Office) เพื่อให้องค์กรขับเคลื่อนไปได้ จึงจัดอยู่ในกลุ่มภารกิจด้านการบริหารจัดการองค์กร (กลุ่มสีน้ำตาลขวามือในแผนภูมิ)

ข้อที่ 84: ข้อใดไม่ใช่ภารกิจของสำนักงานศาลปกครองตามที่ระบุในมาตรา 77?

- ก. จัดพิมพ์และเผยแพร่คำพิพากษา
- ข. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของศาล
- ค. วินิจฉัยชี้ขาดคดีข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับหน่วยงานรัฐ
- ง. ดำเนินการเกี่ยวกับคดีปกครองตามคำสั่งของศาลปกครอง

เฉลย: ค. วินิจฉัยชี้ขาดคดีข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับหน่วยงานรัฐ

คำอธิบาย: การ "วินิจฉัยชี้ขาดคดี" เป็นอำนาจหน้าที่ของ "ตุลาการศาลปกครอง" (องค์คณะตุลาการ) ไม่ใช่อำนาจของสำนักงานศาลปกครอง ซึ่งเป็นหน่วยงานธุรการ/สนับสนุนเท่านั้น สำนักงานฯ ทำได้เพียง "ดำเนินการตามคำสั่งศาล" หรือ "บังคับคดี" แต่ไม่มีอำนาจตัดสินคดีด้วยตนเอง

ข้อที่ 85: การประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนา "หลักกฎหมายมหาชน" เป็นหน้าที่ของสำนักงานศาลปกครองตามข้อใด?

- ก. มาตรา 77 (1) งานธุรการทั่วไป
- ข. มาตรา 77 (4) การรวบรวมข้อมูล
- ค. มาตรา 77 (7) การศึกษาอบรมและประสานงานพัฒนาหลักกฎหมายมหาชน
- ง. มาตรา 77 (8) ปฏิบัติการอื่นตามกฎหมายกำหนด

เฉลย: ค. มาตรา 77 (7) การศึกษาอบรมและประสานงานพัฒนาหลักกฎหมายมหาชน

คำอธิบาย: กฎหมายกำหนดให้สำนักงานศาลปกครองมีบทบาทในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้กฎหมายมหาชน โดยต้องจัดอบรมให้ทั้งตุลาการ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่รัฐทั่วไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการบริหารราชการแผ่นดินที่ถูกต้องตามหลักนิติธรรม

ข้อที่ 86: จงอธิบายสถานะทางกฎหมาย โครงสร้างการบังคับบัญชา และบทบาทหน้าที่สำคัญของ "สำนักงานศาลปกครอง" มาโดยสังเขป พร้อมยกตัวอย่างภารกิจที่สนับสนุนการทำงานของศาลปกครองให้เห็นภาพชัดเจนอย่างน้อย 3 ด้าน

เฉลยและแนวคำตอบ

1. สถานะทางกฎหมายและสายการบังคับบัญชา

- สถานะ: เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ และมีฐานะเป็นนิติบุคคล.
- การบริหารงาน: มี เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสำนักงาน โดยขึ้นตรงต่อ ประธานศาลปกครองสูงสุด.

2. บทบาทหน้าที่หลัก (ตามมาตรา 77)

สำนักงานศาลปกครองทำหน้าที่เป็น "หน่วยงานธุรการ" และฝ่ายสนับสนุน เพื่อให้การดำเนินคดีปกครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมตั้งแต่ก่อนเริ่มคดี ระหว่างพิจารณาคดี จนถึงการบังคับคดี.

3. การยกตัวอย่างภารกิจ 3 ด้าน (ครอบคลุมโครงสร้างและภารกิจ)

- **ด้านการสนับสนุนคดีและบังคับคดี (สายงานพิจารณาพิพากษา):**
  - ตัวอย่าง: สำนักบังคับคดีปกครอง มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามคำบังคับของศาล เช่น หากศาลสั่งให้หน่วยงานรัฐคืนเงินภาษีแก่ประชาชน สำนักนี้จะติดตามและเร่งรัดให้มีการคืนเงินตามคำพิพากษา.
- **ด้านวิชาการและพัฒนาองค์ความรู้ (สายงานวิชาการคดีปกครอง):**
  - ตัวอย่าง: วิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครอง จัดอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายมหาชนแก่เจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อลดข้อผิดพลาดในการใช้อำนาจทางปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่ในการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีเพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการ.
- **ด้านการบริหารจัดการและสื่อสาร (สายงานบริหารจัดการองค์กร):**
  - ตัวอย่าง: สำนักประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่จัดพิมพ์และเผยแพร่คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสู่สาธารณชน เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานรัฐใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในสังคม.

สรุป: สำนักงานศาลปกครองจึงเปรียบเสมือน "กระดุกสันหลัง" ที่ช่วยขับเคลื่อนงานยุติธรรมทางปกครอง ไม่ใช่เพียงแค่งานเอกสาร แต่รวมถึงการวิจัย การพัฒนาบุคลากร และการกำกับให้คำพิพากษามีผลบังคับใช้จริง.

Mind Map: สำนักงานศาลปกครอง

1. สถานะและโครงสร้างการบริหาร

- **สถานะทางกฎหมาย:** เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ และมีฐานะเป็นนิติบุคคล
- **สายการบังคับบัญชา:**
  - เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง: เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด
  - การรายงาน: ขึ้นตรงต่อประธานศาลปกครองสูงสุด
- **บทบาทหลัก:** เป็น "หน่วยงานธุรการ" และฝ่ายสนับสนุนเพื่อให้การดำเนินงานของศาลปกครองมีประสิทธิภาพ

2. ภารกิจและอำนาจหน้าที่ (ตามมาตรา 77)

- **งานสนับสนุนคดี:**
  - รับผิดชอบงานธุรการของศาลปกครอง
  - ดำเนินการเกี่ยวกับคดีตามคำสั่งศาล
  - จัดพิมพ์และเผยแพร่คำพิพากษาหรือคำสั่งศาล
- **งานบังคับคดี:** ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำบังคับของศาลปกครอง
- **งานวิชาการและพัฒนา:**
  - ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อการปฏิบัติงาน
  - วิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องเพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการแก่หน่วยงานรัฐ
  - จัดอบรมพัฒนาความรู้แก่ตุลาการ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง
  - ประสานงานพัฒนาหลักกฎหมายมหาชนและการบริหารราชการแผ่นดิน

3. โครงสร้างภายใน (กลุ่มภารกิจหลัก)

- **กลุ่มภารกิจด้านการพิจารณาพิพากษา:** เช่น สำนักงานศาลปกครองสูงสุด, สำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค (14 แห่ง), สำนักบังคับคดีปกครอง

- **กลุ่มภารกิจด้านวิชาการ:** เช่น สำนักวิจัยและวิชาการ, วิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครอง, สำนักหอสมุดกฎหมายมหาชน
- **กลุ่มภารกิจด้านบริหารจัดการองค์กร:** เช่น สำนักบริหารยุทธศาสตร์, สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์, สำนักกฎหมาย
- **หน่วยงานสนับสนุนตรง:** กลุ่มตรวจสอบภายใน และกลุ่มช่วยอำนวยความสะดวก

1. เจาะลึก "อำนาจการบังคับคดีปกครอง"

การบังคับคดีปกครองเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการคืนความยุติธรรม เพราะเป็นการทำให้คำพิพากษาเกิดผลสัมฤทธิ์จริงในทางปฏิบัติ

- **หน้าที่หลัก:** ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำบังคับของศาลปกครอง (ตามมาตรา 77 ข้อ 3)
- **หน่วยงานรับผิดชอบ:** สำนักบังคับคดีปกครอง (สังกัดกลุ่มภารกิจด้านการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง)
- **ลักษณะงาน:**
  - ติดตามให้หน่วยงานรัฐปฏิบัติตามคำพิพากษาภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด
  - ในกรณีที่หน่วยงานรัฐล่าช้าหรือไม่ปฏิบัติตาม สำนักบังคับคดีจะรายงานศาลเพื่อกำหนดมาตรการบังคับ เช่น การสั่งปรับ หรือการแจ้งผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นให้ดำเนินการทางวินัย

2. ตัวอย่างคำถาม "กลุ่มภารกิจด้านวิชาการ"

กลุ่มภารกิจนี้เน้นการ "เสริมสร้างการปฏิบัติราชการที่ดี" เพื่อลดปัญหาการฟ้องร้องในอนาคต หากหน่วยงานรัฐต้องการปรับปรุงระเบียบภายในเพื่อไม่ให้ถูกฟ้องคดีปกครองซ้ำในประเด็นเดิม หน่วยงานนี้ควรศึกษาข้อมูลจากผลงานของหน่วยงานใดในสำนักงานศาลปกครอง?

ก. สำนักบังคับคดีปกครอง

ข. สำนักบริหารยุทธศาสตร์

ค. สำนักวิจัยและวิชาการ และวิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครอง

ง. กลุ่มตรวจสอบภายใน

เฉลย: ค. สำนักวิจัยและวิชาการ และวิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครอง

คำอธิบาย: ตามมาตรา 77 (5) และ (7) สำนักงานศาลปกครองมีหน้าที่วิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีและพัฒนาหลักกฎหมายมหาชน โดยสำนักวิจัยฯ จะทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล ส่วนวิทยาลัยการยุติธรรมฯ จะทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการให้ถูกต้อง

3. ตารางสรุปเปรียบเทียบภารกิจ 2 ด้าน

หัวข้อเปรียบเทียบ	การบังคับคดีปกครอง	วิชาการและเสริมสร้างการปฏิบัติราชการที่ดี
เป้าหมาย	ให้คำพิพากษามีผลบังคับใช้จริง	ปรับปรุงมาตรฐานการทำงานของรัฐบาล
มาตราที่เกี่ยวข้อง	มาตรา 77 (3)	มาตรา 77 (5) และ (7)
หน่วยงานหลัก	สำนักบังคับคดีปกครอง	วิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครอง / สำนักวิจัยฯ
ผลลัพธ์	ผู้ฟ้องคดีได้รับการเยียวยา	ลดจำนวนคดีฟ้องร้องในอนาคต